

ĢENERĀLADVOKĀTA ANTONIO TICANO
[ANTONIO TIZZANO] SECINĀJUMI,

sniegti 2005. gada 7. aprīlī¹

1. Ar atsevišķiem lūgumiem² trīs dalībvalstu tiesas, proti, *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Apvienotā Karaliste), *Consiglio di Stato* [Valsts padome, Itālija] un *Rechtbank 's-Gravenhage* [Hāgas Apelācijas tiesa, Nīderlande] Tiesai ir lūgušas sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam par Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Direktīvas 2002/2/EK, ar ko groza Padomes Direktīvu 79/373/EEK par barības maisījumu apriti un atceļ Komisijas Direktīvu 91/357/EEK (turpmāk tekstā — "Direktīva 2002/2" vai vienkārši "direktīva"), spēkā esamību³.

pārkāpts samērīguma princips un pamattiesības uz īpašumu. Itālijas tiesa lūgusi Tiesai direktīvas spēkā esamību izvērtēt arī, ņemot vērā piesardzības un nediskriminācijas principus, bet Nīderlandes tiesa ar tādu pašu mērķi atsaukusies uz brīvības veikt uzņēmējdarbību principu.

2. Visas šīs tiesas vēlas noskaidrot, vai minētā direktīva, kurā dzīvnieku barības ražotājiem noteikts pienākums marķēt produktus vai pēc klienta lūguma norādīt produktu sastāvdaļu daudzumu, nav spēkā sakarā ar to, ka tai nav pareizs juridiskais pamats, vai katrā ziņā vismaz tāpēc, ka ar to

3. *Consiglio di Stato* un *Rechtbank te 's-Gravenhage* uzdevušas arī dažus interpretācijas jautājumus. *Consiglio di Stato* vēlējusies noskaidrot konkrētu jautājumu, t.i., vai direktīva ir piemērojama, ja nepastāv īpašs dzīvnieku barības maisījumu izmantojamo sastāvdaļu saraksts, bet savukārt *Rechtbank te 's-Gravenhage* vēlējusies gūt atbildi uz vispārīgāku jautājumu — vai valsts pārvaldes iestādes tāpat kā tiesas var apturēt tādu valsts pasākumu izpildi, ar ko tiek īstenotas Kopienas tiesību normas, kuru spēkā esamība ir apstrīdēta.

1 — Oriģinālvaloda — itāļu.

2 — *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* 2003. gada 6. oktobra lūgums; *Consiglio di Stato* 2003. gada 11. novembra lūgums; *Rechtbank te 's-Gravenhage* 2004. gada 22. aprīļa lūgums.

3 — OV L 63, 23. lpp.

I — Kopienu tiesības

apdraud veselību, veicinot pētījumus par to cēloņiem, izplatīšanos un profilaksi, kā arī informēšanu un izglītošanu veselības aizsardzības jautājumos.

A — EKL 152. pants

[..]

4. Pirms stājās spēkā Amsterdamas līgums, tiesību akti kopējās lauksaimniecības politikas jomā, kuru mērķis bija arī cilvēku veselības aizsardzība, bija jāpieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, pamatojoties uz EKL 37. pantu.

4. Padome saskaņā ar 251. pantā minēto procedūru, apspriedusies ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, veicina šajā pantā minēto mērķu sasniegšanu, paredzot

5. Kopš minētā līguma stāšanās spēkā atsevišķus šādus tiesību aktus var pieņemt, pamatojoties uz EKL 152. pantu, kura teksts pēc grozījumu veikšanas ir šāds:

[..]

“1. Nosakot un īstenojot visu Kopienas politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis.

b) atkāpjoties no 37. panta, veterinārijas un fitosanitārijas pasākumus, kuru tiešais mērķis⁴ ir [cilvēku] veselības aizsardzība;

Kopienas rīcība papildina dalībvalstu politiku un ir vērsta uz to, lai uzlabotu iedzīvotāju veselību, veiktu slimību profilaksi un novērstu draudus cilvēku veselībai. Šāda rīcība ir arī cīņa pret slimībām, kas visvairāk

[..].”

⁴ — Zemsvītras piezīme neattiecas uz šo secinājumu latviešu valodas versiju.

B — *Kopienu tiesiskais regulējums par dzīvnieku barības maisījumu marķēšanu un Direktīva 2002/2/EK*

6. Dzīvnieku barības maisījumu ražošana un tirdzniecība reglamentēta Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīvā 79/373/EEK⁵.

7. Minētā direktīva vairākkārt grozīta ar dažādām direktīvām, grozot tieši to direktīvas daļu, kas mūs īpaši interesē šajā lietā un kas attiecas uz rūpnieciski izmantojamu dzīvnieku barības maisījumu marķēšanu.

8. Pirmie grozījumi šajā sakarā veikti ar Direktīvu 90/44/EEK⁶. Tajā saskaņotas prasības marķēšanas jomā, piemērojot “elastīgās deklarēšanas” sistēmu (astotais apsvērumš), saskaņā ar kuru par marķēšanu atbildīgajai personai barības sastāvdaļas jānorāda pēc to svara dilstošā kārtībā, nenorādot to daudzumu. Attiecīgā persona var arī norādīt šo sastāvdaļu īpašos nosaukumus vai arī to kategoriju vispārīgos nosaukumus, kurās attiecīgās sastāvdaļas ietilpst (1. panta 5. punkts).

9. Govju spongiozās encefalopātijas (turpmāk tekstā — “GSE”) un dioksīna krīzes mudināja iepriekš aprakstītās sistēmas vietā tiesību aktos, konkrēti Direktīvā 2002/2, kura pieņemta, pamatojoties uz EK L 152. panta 4. punkta b) apakšpunktu, paredzēt striktāko “atklātā paziņojuma” sistēmu.

10. Pēc likumdevēja ieskatiem minētās krīzes bija apliecinājušas, ka spēkā esošais tiesiskais regulējums nebija piemērots apstākļiem, un norādījušas uz “vajadzību pēc sīkāk izstrādātas kvalitatīvas un kvantitatīvas informācijas par [...] barības maisījumu sastāvu” (ceturtais apsvērumš). Sīki izstrādāta kvantitatīva informācija ne tikai kalpo kā “svarīgs informācijas avots lopkopjiem” (astotais apsvērumš), bet arī — likumdevēja skatījumā — “cilvēku veselībai”, jo var “palīdzēt nodrošināt to, ka potenciāli inficētas barības sastāvdaļas var noteikt konkrētās partijās”. Turklāt šāda informācija “novērsīs to produktu iznīcināšanu, kuru radītais cilvēku veselības apdraudējums nav būtisks” (piektais apsvērumš).

11. Tādējādi atbilstoši Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta a) apakšpunktam, ar ko grozīts Direktīvas 79/373 5. panta 1. punkta j) apakšpunkts, tagad marķējumā jānorāda arī:

5 — Direktīva par barības maisījumu apriti (OV L 86, 30. lpp.).

6 — Padomes 1990. gada 22. janvāra Direktīva, ar ko groza Direktīvu 79/373/EEK par barības maisījumu apriti (OV L 27, 35. lpp.).

“partijas identifikācijas numurs”.

12. Turklāt atbilstoši Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta b) apakšpunktam, ar ko grozīts Direktīvas 79/373 5. panta 1. punkta j) apakšpunkts, to papildinot ar l) apakšpunktu, marķējumā jāietver:

a) barības maisījumi tiem dzīvniekiem, kas nav lolojumdzīvnieki:

“ja barības maisījums nav paredzēts lolojumdzīvniekiem, informācija par šajā barībā izmantoto sastāvdaļu precīziem svara procentiem, ko var iegūt no [...] (tās personas, kas atbild par šajā punktā minēto informāciju, vārds vai uzņēmuma nosaukums, adrese vai juridiskā adrese, telefona numurs un e-pasta adrese). Šo informāciju sniedz pēc klienta pieprasījuma.”

i) barības sastāvdaļu uzskaitījums, dilstošā secībā norādot to svara procentus barības maisījumā;

ii) attiecībā uz minētajiem procentiem ir pieļaujama novirze $\pm 15\%$ apmērā no norādītā daudzuma;

[..].”

13. Direktīvas 2002/2 1. panta 4. punktā, ar ko grozīts Direktīvas 79/373 5.d punkts, paredzēts:

14. Visbeidzot, 1. panta 5. punktā, ar ko Direktīvas 79/373 12. pantā ieviesta otrā daļa, paredzēts:

“1. Visas barības sastāvdaļas, kas izmantotas barības maisījumā, uzskaita ar to īpašajiem nosaukumiem.

• “[Dalībvalstis] nosaka, ka barības maisījumu ražotāju pienākums ir atbildīgajām iestādēm, kas veic oficiālas pārbaudes, pēc pieprasījuma darīt pieejamus visus dokumentus, kuri attiecas uz aprītei paredzētas barības sastāvu un ļauj pārbaudīt marķējumā sniegtās informācijas precizitāti.”

2. Uz barības sastāvdaļu uzskaitījumu attiecas šādi noteikumi:

15. Visbeidzot, attiecībā uz mūs šajā lietā interesējošajiem jautājumiem jānorāda, ka papildus minētajiem noteikumiem Direktīvas 2002/2 preambulas desmitajā apsvērumā Komisija ir aicināta "Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2002. gada 31. decembrim" iesniegt ziņojumu, tam "pievienojot atbilstīgu priekšlikumu par atļautā saraksta izveidošanu, ņemot vērā ziņojuma secinājumus".

16. Atbilstoši minētajam Komisija 2003. gada 24. aprīlī iesniedza ziņojumu (COM (2003) 178, galīgā redakcija), kurā tā paziņoja, ka "atļauto sastāvdaļu saraksts", tas ir, "tādu sastāvdaļu izsmelošs saraksts, kas, balstoties uz novērtējumu, uzskatāmas par nekaitīgām cilvēku un dzīvnieku veselībai un līdz ar to ir izmantojamas dzīvnieku barībā", "nav būtisks, lai nodrošinātu dzīvnieku barības drošumu". Pamatojoties uz šo apsvērumu, Komisija nolēma attiecīgu priekšlikumu neiesniegt⁷.

Regula (EK) Nr. 178/2002

17. Lai gan tas nav tieši saistīts ar šīs lietas risinājumu, jāatsaucas arī uz Eiropas Parla-

menta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Regulu (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprītes tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu⁸.

18. Atbilstoši šīs regulas 3. panta 15. punktam jēdziens "izsekojamība" jāsaprot kā

"spēja visos ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmos izsekot un atrast jebkuru pārtiku, barību, produktīvo dzīvnieku vai vielu, ko paredzēts vai ko varētu pievienot pārtikai vai barībai".

19. 7. panta 1. punktā, kas attiecas uz piesardzības principu, noteikts:

"Īpašos apstākļos, kad, novērtējot pieejamo informāciju, identificēta iespējama kaitīga

7 — Komisijas 2003. gada 24. aprīļa ziņojums par dzīvnieku barības sastāvdaļu atļautā saraksta sastādīšanas iespēju.

8 — OV L 31, 1. lpp.

ietekme uz veselību, bet nav zinātniskas pārliecības, var pieņemt riska pārvaldības pagaidu pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu Kopienas izraudzīto augsto veselības aizsardzības līmeni, līdz saņem turpmāku zinātnisko informāciju par pilnīgāku riska novērtējumu.”

II — Valstu tiesiskais regulējums

20. Direktīva 2002/2 valsts tiesībās transponēta šādi:

— Apvienotajā Karalistē, pieņemot *Feeding Stuffs (Sampling and Analysis) Regulations 2003* (2003. gada noteikums par dzīvnieku barības paraugiem un analīzi) un *Feeding Stuffs (Enforcement) (Amendment) (England) Regulations 2003*⁹ (minēto noteikumu īstenošanas noteikums Anglijai; turpmāk tekstā — “Anglijas noteikumi”), ar ko grozīti *Feeding Stuffs Regulations 2000* (2000. gada noteikumi par dzīvnieku barību)¹⁰;

— Itālijā, pieņemot *Ministero delle Politiche agricole e forestali* (Lauksaimniecības

un mežsaimniecības politikas ministra) 2003. gada 25. jūnija dekrētu, ar ko papildināti un grozīti pielikumi 1963. gada 15. februāra likumam Nr. 281, kurā, piemērojot 2002. gada 28. janvāra Direktīvu 2002/2/EK, reglamentēta dzīvnieku barības sagatavošana un aprīte (turpmāk tekstā — “Itālijas dekrēts”)¹¹;

— Nīderlandē, pieņemot 2003. gada 11. aprīļa noteikumus Nr. PDV-25¹² (turpmāk tekstā — “Nīderlandes noteikumi”), ar ko grozīti *Verordening PDV diervoeders 2003 (Productschap Diervoeder 2003* (Productschap Diervoeder 2003. gada noteikumi par dzīvnieku barību).

III — Fakti un process

A — Lieta C-453/03

21. Dzīvnieku barības maisījumu ražotāji *ABNA Ltd*, *Denis Brinicombe* (asociācija), *BOCM Pauls Ltd*, *Devenish Nutrition Ltd*, *Nutrition Services (International) Ltd* un *Primary Diets Ltd* (turpmāk tekstā kopā —

9 — *SI* 2003/1503.

10 — *SI* 2000/2481.

11 — 2003. gada 6. augusta *GLUI* Nr. 181.

12 — 2003. gada 27. jūnija *PDO-blad* Nr. 42.

“ABNA”), 2003. gada 8. septembrī ceļot prasību *High Court of Justice*, apstrīdēja Anglijas tiesību normas Direktīvas 2002/2 transponēšanai.

c) samērīguma principa pārkāpumu?”

22. Minētā tiesa, nopietni apšaubot direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 4. punkta spēkā esamību un uzskatot, ka attiecīgo valsts transponēšanas tiesību normu piemērošana ABNA varētu radīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu, nolēma pagaidu kārtībā apturēt attiecīgo transponēšanas pasākumu piemērošanu un uzdot Tiesai šādu jautājumu:

23. Šādi ierosinātajā procesā rakstveida apsvērumus iesniedza ABNA, Apvienotās Karalistes, Francijas, Grieķijas, Spānijas un Nīderlandes valdības, kā arī Eiropas Parlaments, Padome un Komisija.

Apvienotās lietas C-11/04 un C-12/04

Lieta C-11/04

“Vai Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 4. punkta nosacījumi, ar kuriem veikti grozījumi Direktīvas 79/373 5. c panta 2. punkta a) apakšpunktā, nosakot procentuālu uzskaitījumu, nav spēkā sakarā ar:

a) pamatošanos uz nepareizu juridisko pamatu — EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunktu;

24. Sabiedrības *Fratelli Martini & C. SpA* un *Cargill Srl* (turpmāk tekstā kopā — “*Martini*”), kas arī darbojas dzīvnieku barības ražošanas nozarē, prasībā, par ko paziņots 2003. gada 17. septembrī, lūdza *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* [Lacio reģionālo administratīvo tiesu] atcelt Itālijas dekrētu pēc tā pagaidu piemērošanas apturēšanas, jo tas esot pretrunā Kopienų tiesībām un valsts tiesībām.

b) pamattiesību uz īpašumu pārkāpumu;

25. *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* noraidīja pieteikumu par pagaidu

pasākumu noteikšanu. Rikojums par noraidīšanu tika pārsūdzēts *Consiglio di Stato*.

26. *Consiglio di Stato*, tāpat kā Anglijas tiesa nopietni apšaubot Direktīvas 2002/2 spēkā esamību, it īpaši ņemot vērā to, ka tajā noteikts pienākums sīki izstrādātu kvantitatīvu informāciju sniegt arī par augu izcelsmes dzīvnieku barību, ko minētā tiesa neuzskatīja par kaitīgu cilvēku veselībai, ar 2003. gada 11. novembra rikojumu apturēja apstrīdēto valsts tiesību normu piemērošanu. Vēlāk atsevišķā dokumentā tā Tiesai uzdeva šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tā, ka tas ir pareizs juridiskais pamats tādu normu pieņemšanai marķēšanas jomā, kādas attiecībā uz augu izcelsmes dzīvnieku barību ir Direktīvā 2002/2/EK?

2) Vai Direktīva 2002/2/EK, uzliekot pienākumu precīzi norādīt dzīvnieku barības maisījuma sastāvdaļas, kas, kā tiek uzskatīts, ir piemērojams arī augu izcelsmes barībai, ir attaisnojama no piesardzības principa viedokļa, ņemot vērā, ka trūkst uz zinātniskiem pētījumiem balstītas riska analīzes tam, kādēļ šis piesardzības pasākums būtu nepieciešams sakarā ar iespējamu saistību starp izmantoto sastāvdaļu daudzumu

un novērsamo slimību risku, un vai katrā ziņā tā ir attaisnojama no samērīguma principa viedokļa, jo tajā, lai aizsargātu cilvēku veselību, ko paredz pasākums, dzīvnieku barības ražotāju pienākums sniegt informāciju valsts iestādēm, kuras netiek atklātas un kuru kompetencē ir veikt pārbaudes veselības aizsardzības nolūkā, netiek uzskatīts par pietiekamu, turpretim šajā direktīvā paredzot vispārīgus noteikumus attiecībā uz pienākumu uz augu izcelsmes dzīvnieku barības etiķetēm norādīt sastāvdaļu daudzumu procentos?

3) Vai Direktīva 2002/2/EK, ciktāl tā neatbilst samērīguma principam, pārkāpj tiesības uz īpašumu, kas ir atzītas dalībvalstu pilsoņu pamattiesības?”

Lieta C-12/04

27. Arī sabiedrība *Ferrari Mangimi Srl* un *Associazione nazionale tra i produttori ali-*

menti zootecnici — Assalzo (turpmāk tekstā kopā — “*Ferrari Mangimi*”) ar atsevišķu prasību *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* apstrīdēja Itālijas dekrētu, lūdzot šī dekrēta atcelšanu pēc tā piemērošanas apturēšanas pagaidu kārtībā.

28. Tāpat kā iepriekšējo prasītāju gadījumā *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* noraidīja prasību par pagaidu pasākumu noteikšanu. Arī šajā gadījumā prasītāji rīkojumu par noraidīšanu pārsūdzēja *Consiglio di Stato*, kas, pagaidu kārtībā apturējusi apstrīdētā dekrēta piemērošanu, atbilstoši EKL 234. pantam iesniedza Tiesai tāds pašus jautājumus par Direktīvas 2002/2 spēkā esamību un arī vēl vienu jautājumu par interpretāciju. Minētie jautājumi ir šādi:

“1) Vai EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tā, ka tas ir pareizs juridiskais pamats tādu normu pieņemšanai marķēšanas jomā, kādas attiecībā uz augu izcelsmes dzīvnieku barību ir Direktīvā 2002/2/EK?

2) Vai Direktīva 2002/2/EK, uzliekot pienākumu precīzi norādīt dzīvnieku barības maisījuma sastāvdaļas, kas, kā tiek uzskatīts, ir piemērojams arī augu izcelsmes barībai, ir attaisnojama no piesardzības principa viedokļa, ņemot vērā, ka trūkst uz zinātniskiem pētījumiem balstītas riska analīzes tam, kādēļ šis piesardzības pasākums būtu nepieciešams sakarā ar iespējamu saistību starp izmantoto sastāvdaļu daudzumu un novēršamo slimību risku, un vai katrā ziņā tā ir attaisnojama no samērīguma principa viedokļa, jo tajā, lai aizsargātu cilvēku veselību, ko paredz pasākums, dzīvnieku barības ražotāju pienākums sniegt informāciju valsts iestādēm, kuras netiek atklātas un kuru kompetencē ir veikt pārbaudes veselības aizsardzības nolūkā, netiek uzskatīts par pietiekamu, turpretim šajā direktīvā paredzot vispārīgus noteikumus attiecībā uz pienākumu uz augu izcelsmes dzīvnieku barības etiķetēm norādīt sastāvdaļu daudzumu procentos?

miem balstītas riska analīzes tam, kādēļ šis piesardzības pasākums būtu nepieciešams sakarā ar iespējamu saistību starp izmantoto sastāvdaļu daudzumu un novēršamo slimību risku, un vai katrā ziņā tā ir attaisnojama no samērīguma principa viedokļa, jo tajā, lai aizsargātu cilvēku veselību, ko paredz pasākums, dzīvnieku barības ražotāju pienākums sniegt informāciju valsts iestādēm, kuras netiek atklātas un kuru kompetencē ir veikt pārbaudes veselības aizsardzības nolūkā, netiek uzskatīts par pietiekamu, turpretim šajā direktīvā paredzot vispārīgus noteikumus attiecībā uz pienākumu uz augu izcelsmes dzīvnieku barības etiķetēm norādīt sastāvdaļu daudzumu procentos?

3) Vai Direktīva 2002/2/EK ir jāinterpretē tādējādi, ka tās piemērošana un līdz ar to tās iedarbība ir atkarīga no īpašos nosaukumos nosauktu atļauto sastāvdaļu saraksta pieņemšanas, kā tas precizēts preambulas desmitajā apsvērumā un Komisijas 2003. gada 24. aprīļa ziņojumā [COM (2003) 178], vai direktīvu dalībvalstīs ir jāievieš pirms direktīvā paredzētā atļauto sastāvdaļu saraksta pieņemšanas, dzīvnieku barības maisi-

juma sastāvdaļu uzskaitījumā izmantojot to tirdzniecības kategoriju vispārīgos nosaukumus un definīcijas?

Lieta C-194/04

- 4) Vai Direktīva 2002/2/EK ir jāuzskata par pretlikumīgu, jo tā pārkāpj vienlīdzīgas attieksmes un nediskriminācijas principu, kaitējot dzīvnieku barības ražotājiem, tos salīdzinot ar cilvēku pārtikas ražotājiem, jo dzīvnieku barības ražotāji ir pakļauti sistēmai, saskaņā ar kuru tiem ir jānorāda dzīvnieku barības maisījuma sastāvdaļu daudzums?”

31. Nīderlandes lietā pretējās puses ir *Productschap Diervoeder* (turpmāk tekstā — “*Productschap*”) un *Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie Nevedi* (turpmāk tekstā — “*Nevedi*”).

32. *Productschap* ir Nīderlandes publisko tiesību iestāde ar pilnvarām pieņemt noteikumus par dzīvnieku barību; lai minētie noteikumi stātos spēkā, tie tomēr jāapstiprina lauksaimniecības, dabas resursu un zivsaimniecības ministram (turpmāk tekstā — “ministrs”).

Tiesvedība Tiesā

29. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2004. gada 25. marta rīkojumu lieta C-11/04 un C-12/04 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā un sprieduma taisīšanai.

30. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Martini*, *Ferrari Mangimi*, Grieķijas un Spānijas valdības, kā arī Eiropas Parlaments, Padome un Komisija.

33. Pēc tam, kad, pieņemot attiecīgus ministra apstiprinātus noteikumus, Direktīva 2002/2 noteiktajā termiņā tika transponēta Nīderlandes tiesībās, *Productschap* secināja, ka minētā direktīva nebija spēkā. Tādēļ *Productschap* izstrādāja jaunus noteikumus, lai atceltu jau spēkā esošos.

34. Ministrs tomēr minētos jaunus noteikumus neapstiprināja, jo uzskatīja, ka direktīvas transponēšanas pasākumu piemērošanas apstiprināšana administratīvā ceļā neatbilst Kopienas tiesībām, kur šādas pilnvaras paredzētas tikai valstu tiesām.

35. Tā kā pārvaldes iestādes pašas nekādu rīcību neuzsāka, *Nevedi* vērsās *Rechtbank te 's-Gravenhage*, lūdzot pagaidu kārtībā apturēt *Productschap* noteikumu piemērošanu.

a) apakšpunktā, nosakot procentuālu uzskaitījumu, nav spēkā sakarā ar:

36. Nīderlandes tiesa uzskatīja, ka direktīvā paredzētais pienākums norādīt izmantoto sastāvdaļu procentuālo daļu dzīvnieku barības svarā pretēji EKL 152. panta prasībām nebija tieši saistīts ar cilvēku veselības aizsardzību, kā arī lika ražotājiem atklāt konkurentiem slepenu un viņu uzņēmumiem būtisku informāciju.

a) pamatošanos uz nepareizu juridisko pamatu — EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunktu;

37. Šādos apstākļos, ņemot vērā arī jau Anglijas tiesas Tiesā iesniegto jautājumu par direktīvas spēkā esamību, Nīderlandes tiesa apmierināja pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu un vienlaicīgi atbilstoši EKL 234. pantam vērsās Tiesā, uzdodot šādus prejudiciālus jautājumus:

b) tādu pamattiesību kā tiesības uz īpašumu un tiesības brīvi darboties savā profesijā pārkāpumu;

"1) Vai Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta un/vai 4. punkta nosacījumi, ar kuriem izdarīti grozījumi Direktīvas 79/373 5.c panta 2. punkta

c) samērīguma principa pārkāpumu?

2) Ja ir izpildīti nosacījumi, pie kuriem dalībvalsts tiesa var apturēt apstrīdēta Eiropas iestāžu izdota tiesību akta piemērošanu, īpaši, ja šīs pašas dalībvalsts tiesa jau ir uzdevusi Tiesai jautājumu par šī apstrīdētā tiesību akta spēkā esamību, vai citu valstu kompetentās iestādes tāpat bez tiesas starpniecības var apturēt šī apstrīdētā tiesību akta piemērošanu, līdz Tiesa pieņem nolēmumu par tā spēkā esamību?"

38. Šādi ierosinātajā procesā rakstveida apsvērumus iesniedza *Nevedi*, Nīderlandes, Grieķijas un Itālijas valdības, kā arī Eiropas Parlaments, Padome un Komisija.

ciski izmantojamu dzīvnieku barības maisījumu ražotājiem noteikti pienākumi:

39. 2004. gada 30. novembrī šajā lietā, lietā C-453/03 un apvienotajās lietās C-11/04 un C-12/04 notika kopīga tiesas sēde, kurā piedalījās *ABNA*, *Martini*, *Ferrari Mangimi*, *Nevedi* (turpmāk tekstā kopā saukti arī — “prasītāji pamata prāvās”), Itālijas, Nīderlandes, Dānijas, Francijas, Grieķijas un Spānijas valdības, kā arī Parlaments, Padome un Komisija.

— marķējumā norādīt izmantotās sastāvdaļas, ar pieļaujamo novirzi $\pm 15\%$ apmērā precizējot katras sastāvdaļas daudzumu attiecībā pret dzīvnieku barības maisījuma kopējo svaru (1. panta 4. punkts);

— pēc klientu pieprasījuma sniegt ziņas par visām izmantotajām dzīvnieku barības maisījuma sastāvdaļām, norādot precīzus to svara procentus (1. panta 1. punkta b) apakšpunkts).

IV — Juridiskā analīze

40. Kā jau norādīts, iepriekš minētajās lietās pēc būtības uzdoti trīs jautājumi.

42. Pēc iesniedzējtiesu domām, minētie noteikumi varētu būt pieņemti uz nepareiza juridiskā pamata (EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunkta, nevis EKL 37. panta) un pārkāpt tādas pamattiesības kā tiesības uz īpašumu un brīvību veikt uzņēmējdarbību, kā arī samērīguma, piesardzības un nediskriminācijas principus.

41. Galvenais jautājums ir par to, vai ir spēkā Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 4. punkts, kuros rūpnie-

43. Kā jau norādīju, lietā C-12/04 Itālijas tiesa papildus minētajam galvenajam jautājumam ir uzdevusi arī interpretācijas jautājumu, kas attiecas uz iespēju Direktīvu 2002/2 piemērot gadījumā, ja nepastāv to dzīvnieku barības sastāvdaļu saraksts, ko atļauts izmantot dzīvnieku barības maisījumos.

44. Arī trešais jautājums ir par interpretāciju. Uzdodot šo jautājumu, Nīderlandes tiesa vispārīgi vēlas noskaidrot, vai dalībvalsts pārvaldes iestādes var pagaidu kārtībā apturēt tāda Kopienų tiesību akta izpildes normu piemērošanu, kura spēkā esamība ir apšaubāma, ja citas dalībvalsts tiesa šajā sakarā jau ir vērsusies Tiesā ar prejudiciālu jautājumu par attiecīgā tiesību akta spēkā esamību.

45. Tā kā galvenais jautājums lielā mērā ir vienāds, to izvērtēšu attiecībā uz visām pamata prāvām kopā, bet pēc tam iepriekš norādītajā kārtībā analizēšu pārējās pamata prāvās radušās problēmas.

46. Tomēr vispirms jāizvērtē lietā C-194/04 uzdoto jautājumu pieņemamība, jo Parlaments, Padome un Komisija savos rakstveida apsvērumos ir apstrīdējuši šo jautājumu pieņemamību.

A — Par lietā C-194/04 uzdoto jautājumu pieņemamību

47. Iestādes, kas iestājušās lietā, vispirms apstrīd Nīderlandes tiesas uzdoto jautājumu pieņemamību, jo, viņuprāt, tā neesot ne

pietiekami aprakstījusi pamata prāvas faktiskos un tiesiskos apstākļus, ne no juridiskā viedokļa pietiekami izskaidrojuši iemeslus, kuru dēļ tā apstrīd direktīvas spēkā esamību.

48. Manuprāt, šāds iebildums ir pārāk formāls.

49. Šajā sakarā jāatgādina, ka, lai noteiktu, vai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu juridiskā ziņā ir pietiekami "konstatēti" "[uzdoto] jautājumu faktiskie un tiesiskie apstākļi"¹³ un vai tādējādi lūgums ir pieņemams, jāveic tīri funkcionāla analīze, tas ir, analīze, kurā uzsvars likts uz prejudiciālās tiesvedības sistēmas mērķiem un struktūru, nevis kvantitatīva vai formāla rakstura apsvērumiem.

50. Citiem vārdiem sakot, būtiski ir nevis izvērtēt lēmumā ietvertu norāžu skaitu vai veidu, kādā iesniedzējtiesa tās izklāstījusi, bet gan pārlicināties, vai minētās norādes, pirmkārt, ļauj Tiesai "sniegt noderīgu atbildi"

13 — Tiesas 1993. gada 26. janvāra spriedums apvienotajās lietās no C-320/90 līdz C-322/90 *Telemarscabruzzo* Komisija (*Recueil*, I-393. lpp., 6. punkts), 1998. gada 14. jūlija spriedums lietā C-284/95 *Safety Hi-Tech* (*Recueil*, I-4301. lpp., 69. punkts), 1998. gada 14. jūlija spriedums lietā C-341/95 *Bettati* (*Recueil*, I-4355. lpp., 67. punkts) un 1999. gada 21. septembra spriedums apvienotajās lietās no C-115/97 līdz C-117/97 *Brentjens* (*Recueil*, I-6025. lpp., 38. punkts).

iesniedzējtiesai un, otrkārt, “dalībvalstu valdībām un citiem ieinteresētajiem lietas dalībniekiem [...] iesniegt apsvērumus atbilstoši Tiesas Statūtu 23. pantam”¹⁴.

51. Aprakstījusi piemērojamās tiesību normas, Nīderlandes tiesa lēmumā norādīja, ka *Nevedi* bija apstrīdējis *Productschap* pieņemtos noteikumus, ar ko valsts tiesībās transponēta Direktīva 2002/2, un ka tai ir nopietnas šaubas par atsevišķu minētās direktīvas normu spēkā esamību.

52. Iesniedzējtiesa arī izskaidrojusi iemeslus, kas rada minētās šaubas. Iesniedzējtiesa to daļēji darījusi tieši, izskaidrojot, ka tās skatījumā attiecīgās normas pretēji EKL 152. panta prasībām nav tieši saistītas ar cilvēku veselības aizsardzību un tajās, pārkaļpjot īpašumtiesību neaizskaramību un ierobežojot tiesības brīvi darboties profesijā, dzīvnieku barības ražotājiem noteikts pienākums atklāt konkurentiem svarīgu slepenu informāciju. Iesniedzējtiesa iemeslus norādījusi arī netieši, īpaši attiecībā uz samērīguma apsvērumiem atsaucoties uz sīkāk pamatoto Anglijas tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

14 — Tiesas 2003. gada 11. septembra spriedums lietā C-207/01 *Altair Chimica* (*Recueil*, I-8875. lpp., 25. punkts). Skat. arī 1998. gada 30. aprīļa rīkojumu apvienotajās lietās C-128/97 un C-137/97 *Testa* un *Modesti* (*Recueil*, I-2181. lpp., 6. punkts), 1999. gada 11. maija rīkojumu lietā C-325/98 *Aussens* (*Recueil*, I-2969. lpp., 8. punkts) un 2000. gada 28. jūnija rīkojumu lietā C-116/00 *Laguillaumie* (*Recueil*, I-4979. lpp., 15. punkts).

53. Ņemot vērā šos apstākļus, manuprāt, Nīderlandes tiesa jautājuma tiesiskos un faktiskos apstākļus ir aprakstījusi pietiekami un tiktāl, cik nepieciešams, izklāstījusi iemeslus, kas pamato vēršanos Tiesā. Šis apraksts visiem ieinteresētajiem lietas dalībniekiem, ieskaitot iestādes, kas iestājušās šajā un apvienotajās lietās, ir ļāvis iesniegt apsvērumus par uzdotajiem jautājumiem, uz kuriem, manuprāt, Tiesa var sniegt noderīgas atbildes.

54. Tādēļ uzskatu, ka *Rechtbank te 's-Gravenhage* lēmums ir pieņemams un Tiesai uz to jāsniedz atbilde tāpat kā uz Anglijas un Itālijas tiesu lēmumiem.

B — Par direktīvas spēkā esamību

55. Kā jau teikts, pamata prāvās vispirms jāizvērtē tas, vai ir spēkā Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 4. punkts, ko Parlaments un Padome pēc GSE un dioksīna krīzēm ir pieņēmuši uz EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunkta pamata.

Ievada piezīmes

56. Pirms šī vērtējuma, manuprāt, uzreiz jānorāda uz atsevišķiem apstākļiem, kas, manuprāt, vienmēr jāņem par pamatu gadījumos, kad Tiesai tā kā šajā lietā jāizvērtē tādu kopējās lauksaimniecības politikas pasākumu likumība, ar kuriem iestādes ir paredzējušas aizsargāt cilvēku veselību.

57. Pirmais apstāklis ir konstatējums, ka tādā jomā kā kopējā lauksaimniecības politika, kurā jāveic sarežģīts politiska, ekonomiska un sociāla rakstura vērtējums, Kopienas likumdevējam ir "plaša rīcības brīvība"¹⁵. Tādējādi šajā jomā Tiesas kontroles mērķis ir pārliecināties, ka attiecīgajam tiesību aktam nav *acīmredzamu* trūkumu, precīzāk, Tiesai jāizvērtē vienīgi tas, vai kompetentā iestāde "nav *acīmredzami* pārkāpusi savas rīcības brīvības robežas", vai arī tas, vai tās pieņemtajam tiesību aktam "nav *acīmredzamu* trūkumu un tā pieņemšanā nav nepareizi piemērotas pilnvaras"¹⁶.

58. Otrais apstāklis ir būtiskā nozīme, kas Kopienas tiesībās atzīta cilvēku veselības apsvērumiem. "Augsta veselības aizsardzības līmeņa sasniegšanas" veicināšana ir viens no Kopienas mērķiem (EKL 3. panta 1. punkta p) apakšpunkts), kam jāseko, "nosakot un īstenojot visu Kopienas politiku un darbības" (EKL 152. panta 1. punkts). Tātad tā ir "primāra" "vispārējo interešu" prasība, kas iestādēm ir vienmēr "jāņem vērā, īstenojot savas pilnvaras"¹⁷. Līdzsvarojot intereses, kas iesaistītas šo pilnvaru īstenošanā, iestādēm minētajai prasībai jāpiešķir "lielāka nozīme nekā ekonomiska rakstura apsvērumiem"¹⁸, pat ja tādēļ "atsevišķiem uzņēmumiem tiktu radītas pat ievērojamas negatīvas ekonomiskas sekas"¹⁹.

59. Ņemot to vērā, Tiesa agrāk par spēkā esošiem vai precīzāk par tādiem, kas nav *acīmredzami* spēkā neesoši, ir atzinusi kopējās lauksaimniecības politikas pasākumus, kas ļoti ierobežo uzņēmējus, tā attaisnojot "pat ievērojamu" kaitējumu viņu interesēm.

15 — Skat. 1991. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-280/93 Vācijas Padome (*Recueil*, I-4973. lpp., 47. punkts), Skat. arī 1985. gada 9. jūlija spriedumu lietā 179/84 *Bozzetti* (*Recueil*, 2301. lpp., 30. punkts), 1989. gada 11. jūlija spriedumu lietā 265/87 *Schröder* (*Recueil*, 2237. lpp., 22. punkts), 1990. gada 21. februāra spriedumu apvienotajās lietās no C-267/88 līdz C-285/88 *Wuidart* Komisija (*Recueil*, I-435. lpp., 14. punkts) un 1992. gada 19. marta spriedumu lietā C-311/90 *Hierl* (*Recueil*, I-2061. lpp., 13. punkts).

16 — 1990. gada 13. novembra spriedums lietā C-331/88 *Fedesa* u.c. (*Recueil*, I-4057. lpp., 8. un 14. punkts) un 1996. gada 12. novembra spriedums lietā C-84/94 Apvienotā Karaliste/Padome (*Recueil*, I-5755. lpp., 58. punkts). Mans izcēlums.

17 — 1988. gada 23. februāra spriedums lietā 68/86 Apvienotā Karaliste/Padome (*Recueil*, 855. lpp., 12. punkts) un 1996. gada 12. jūlija rīkojums lietā C-180/96 R Apvienotā Karaliste/Komisija (*Recueil*, I-903. lpp., 63. punkts).

18 — 1997. gada 17. jūlija spriedums lietā C-183/95 *Affish* (*Recueil*, I-4315. lpp., 43. un 57. punkts).

19 — Iepriekš minētie spriedumi lietā *Fedesa* Komisija, 17. punkts, un lietā *Affish*, 42. punkts.

60. Tā, piemēram, lietā *Affish* — lietā, kas nepārprotami var kalpot par paraugu citās lietām, — Tiesa, ņemot vērā, ka attiecīgā tiesību akta mērķis bija ievērot “primāro” cilvēku veselības aizsardzības prasību, par spēkā esošu atzina lēmumu, ar kuru Komisija pārtrauca *visu* zivju produktu importu no Japānas, kad tā pēc *septiņu* noteiktu zivju un vēžveidīgo pārstrādē specializējušos Japānas uzņēmumu apskates atzina, ka *daži* no minētajiem uzņēmumiem radīja nopietnu risku veselībai²⁰.

61. Tādējādi šādā līdzsvarujošā aspektā es izvērtēju dažādos iebildumus par Direktīvas 2002/2 spēkā esamību, kam es pievērsīšos tagad.

1) Par juridisko pamatu

62. Pirmais iemesls, kāpēc valstu tiesas apšaubā direktīvas, īpaši tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 4. punkta spēkā esamību, attiecas uz tiesību akta juridiskā pamata pareizību. Tās jautā, vai šīs normas var būt balstītas uz EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunktu, kurā Parlamentam un Padomei atļauts, “atkāpjoties no 37. panta, [paredzēt] veterinārijas un fitosanitārijas

pasākumus, kuru tiešais²¹ mērķis ir cilvēku veselības aizsardzība”.

63. Šajā sakarā vispirms jāņem vērā, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai “Kopienas kompetenču sistēmā tiesību akta juridiskā pamata izvēlei jābalstās uz objektīviem apsvērumiem, ko var pārbaudīt tiesa”. Tādi apsvērumi it īpaši ir “akta mērķis un saturs”²².

64. Runājot par mērķi, kā pamatoti norādījušas iestādes, kas iestājušās šajā lietā, ko šajā sakarā atbalsta arī Francijas, Grieķijas, Itālijas un Nīderlandes valdības, no direktīvas preambulas apsvērumiem izriet, ka pēc smagajām GSE un dioksīna sanitārajām krīzēm Kopienas likumdevējs bija atzinis par nepiemērotām Direktīvas 79/373 normas, kurās dzīvnieku barības ražotāju pienākumi aprobežojās ar izmantoto sastāvdaļu uzskaitījumu produkta marķējumā (ceturtais apsvērumš).

21 — Zemsvītras piezīme tāpat kā 4. zemsvītras piezīme neattiecas uz teksta redakciju latviešu valodā.

22 — 2000. gada 4. aprīļa spriedums lietā C-269/97 Komisija/Padome (*Recueil*, I-2257. lpp., 43. punkts), 2001. gada 30. janvāra spriedums lietā C-36/98 Spānija/Padome (*Recueil*, I-779. lpp., 58. punkts), 2002. gada 10. decembra spriedums lietā C-491/01 *British American Tobacco (Investments) un Imperial Tobacco* (*Recueil*, I-11453. lpp., 93. punkts).

20 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Affish*.

65. Tādējādi Kopienas likumdevējs nolēma paplašināt šos pienākumus, nosakot, ka marķējumā obligāti jānorāda sīki izstrādāta "kvantitatīva" un "kvalitatīva" informācija. Likumdevēja skatījumā sīki izstrādātas kvantitatīvas informācijas sniegšana "nāks par labu cilvēku veselībai", jo tā var palīdzēt nodrošināt potenciāli inficētas barības sastāvdaļu noteikšanu konkrētās partijās. Tā turklāt "novērsīs to produktu iznīcināšanu, kuru radītais cilvēku veselības apdraudējums nav būtisks" (piektais apsvērums).

66. Mērķi, ko likumdevējs izklāstījis preambulas apsvērumos, pausti arī direktīvas saturā.

67. Direktīvā ne tikai noteikts norādīt sastāvdaļu "partijas identifikācijas numuru" (1. panta 1. punkta a) apakšpunkts), bet dzīvnieku barības ražotājiem arī pamatoti noteikts pienākums marķējumā norādīt sastāvdaļu svara procentus ar pieļaujamo novirzi $\pm 15\%$ apmērā no norādītā daudzuma (1. panta 4. punkts) un arī sniegt informāciju par minētajiem svara procentiem, šoreiz gan precīzi, klientiem, kas to lūguši (1. panta 1. punkta b) apakšpunkts). Turklāt atbildīgajām iestādēm, kas veic oficiālas pārbaudes, "jādara pieejami visi dokumenti, kuri attiecas uz aprītei paredzētas barības sastāvu un jāļauj pārbaudīt marķējumā sniegtās informācijas precizitāti" (1. panta 5. punkts).

68. No šādas direktīvas mērķa un satura analīzes, manuprāt, izriet, ka apstrīdēto normu un citu minēto noteikumu mērķis tieši ir paaugstināt cilvēku veselības aizsardzības līmeni, pateicoties tās informācijas paplašināšanai, ko dzīvnieku barības ražotājiem jāsniedz ložkopjiem un valsts iestādēm.

69. Es tomēr tāpat kā prasītāji pamata prāvās un Nīderlandes valdība uzskatu, ka ar to nepietiek, lai atzītu, ka izvēlētais tiesību akta juridiskais pamats ir pareizs.

70. Tiesa slavenajā 2000. gada 5. oktobra spriedumā lietā Vācija/Eiropas Parlaments un Padome ir precizējusi, ka, lai novērstu to, ka "juridiskā pamata pareizības tiesas kontrole zaudē jebkādu efektivitāti", jāpārbauda arī tas, vai bez likumdevēja abstraktiem paziņojumiem un paredzējumiem "tiesību akts, kura spēkā esamība apstrīdēta, *tiešām* īsteno Kopienas likumdevēja izvirzītos mērķus"²³.

71. Citiem vārdiem sakot, ja es pareizi interpretēju apsvērumus, ko Tiesa izmanto-

23 — Spriedums lietā C-376/98 Vācija/Eiropas Parlaments un Padome (*Recueil*, I-8419. lpp., 84. un 85. punkts). Mans izcēlums.

jusi minētajā spriedumā, lai izvērtētu juridiskā pamata pareizību, ir jāpārbauda ne tikai tas, vai attiecīgajā tiesību aktā izvirzīts mērķis, kura sasniegšanai iestādēm Līgumā paredzētas likumdošanas pilnvaras, bet arī tas, vai tiesību akts "tiešām" der šī mērķa sasniegšanai un galvenais — vai ar to iespējams šādu mērķi sasniegt.

72. Ja šāda interpretācija, ko tiesas sēdē uzsvēra arī Dānijas valdība, ir pareiza, pārbaudot juridiskā pamata pareizību, noteikti jāizvērtē tiesību akta piemērotība izvirzītā mērķa sasniegšanai, kas ļoti līdzinās samērīguma principam, saskaņā ar kuru, kā zināms, Kopienų tiesību aktā paredzētiem pasākumiem "jābūt piemērotiem izvirzītā mērķa sasniegšanai" un "tādiem, kas nepārsniedz to, kas nepieciešams, lai to sasniegtu"²⁴.

73. Tā kā izskatāmajās lietās ir apgalvots, ka direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 4. punkts nav samērīgi, es turpināšu ar šī jautājuma izskatīšanu attiecībā uz visām lietām.

24 — Iepriekš minētais spriedums lietā *British American Tobacco (Investments) un Imperial Tobacco*, 122. punkts. Skat. arī 1987. gada 18. novembra spriedumu lietā 137/85 *Maizena* (*Recueil*, 4587. lpp., 15. punkts), 1993. gada 7. decembra spriedumu lietā C-339/92 *ADM Ölmühlen* (*Recueil*, I-6473. lpp., 15. punkts), 1995. gada 9. novembra spriedumu lietā 426/93 *Vācija/Padome* (*Recueil*, I-3723. lpp., 42. punkts), iepriekš minēto 1996. gada 12. novembra spriedumu lietā *Apvienotā Karaliste/Padome*, 57. punkts, un 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-210/00 *Käseri/Champignon Hofmeister* (*Recueil*, I-6453. lpp., 59. punkts).

2) Par samērīgumu un pamattiesībām — tiesībām uz īpašumu un brīvību veikt uzņēmējdarbību

74. Galvenais iemesls spēkā neesamībai šajā lietā neapšaubāmi ir saistīts ar samērīgumu. Tas tā vēl jo vairāk ir tāpēc, ka samērīguma pārbaude, kā jau minēts, satura ziņā daļēji atbilst juridiskā pamata pareizības pārbaudei, bet turklāt, kā redzams šajā lietā, aptver tādu pamattiesību kā tiesību uz īpašumu un tiesību brīvi darboties profesijā ievērošanas kontroli, tādejādi padarot lieku šo aspektu specifisku pārbaudi.

75. Saskaņā ar Tiesas judikatūru šīm abām pamattiesībām, "ņemot vērā to nozīmi sabiedrībā", var noteikt "ierobežojumus", taču tie nedrīkst veidot "pārmērīgu iejaukšanos", ņemot vērā vispārējo interešu mērķus, kuru dēļ tie noteikti²⁵. Citiem vārdiem sakot, iespējami ierobežojošiem pasākumiem ir jāatbilst samērīguma principam.

25 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Schröder*, 15. punkts, 1989. gada 13. jūlija spriedums lietā 5/88 *Wachauf* (*Recueil*, 2609. lpp., 18. punkts), 1992. gada 10. janvāra spriedums lietā C-177/90 *Kühn* (*Recueil*, I-35. lpp., 16. punkts) un iepriekš minētais 1994. gada 5. oktobra spriedums lietā *Vācija/Padome*, 78. punkts. Attiecībā uz īpašumtiesībām skat. arī 1979. gada 13. decembra spriedumu lietā 44/79 *Hauer* (*Recueil*, 3727. lpp., 23. punkts) un 1999. gada 29. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-293/97 *Standley Komisija* (*Recueil*, I-2603. lpp., 54. punkts). Attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Affish*, 42. punkts.

76. Tādējādi, kā pamatoti norādījusi Komisija, lai atbildētu uz iesniedzējtiesu uzdotajiem jautājumiem, izskatāmajās lietās nav jāapskata problēma, par ko plaši diskutējuši lietas dalībnieki, taču kam kopumā šajā lietā nav nozīmes, — par dzīvnieku barības formulu patentējamību un iespējamo uzņēmējdarbības noslēpuma uzskatīšanu par intelektuālā īpašuma tiesībām, ko aizsargā Kopienas tiesības.

77. Kā būtībā atzinis arī ABNA, pietiek pārbaudīt, vai Direktīvas 2002/2 normas, kurās dzīvnieku barības ražotājiem ir uzlikt pienākums atklāt minētās formulas, ir piemērotas un nepieciešamas, lai sasniegtu tajās izvirzīto cilvēku veselības aizsardzības mērķi. Apstipriņošanas atbildes gadījumā uzskatāms, ka minētās normas atbilst samērīguma principam, neskatoties uz to, vai normas izvērtē neatkarīgi vai kā iespējamus iepriekš norādīto pamattiesību ierobežojumus. Noraidoša atbilde savukārt ir pietiekama, lai normas atzītu par nelikumīgām un pārbaude nebūtu jāturpina.

78. Kad tas nu ir noskaidrots, visbeidzot jāpievēršas jautājumam par to, vai pienākumi, kas paredzēti direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 4. punktā, a) ir piemēroti izvirzītā cilvēku veselības aizsardzības mērķa sasniegšanai un b) nepārsniedz to, kas nepieciešams, lai sasniegtu minēto mērķi.

a) Par kvantitatīvas informācijas piemērotību izvirzītā cilvēku veselības aizsardzības mērķa sasniegšanai

79. Prasītāji pamata prāvās, ko šajā sakarā atbalsta arī Spānijas un Apvienotās Karalistes valdības, uzskata, ka direktīvā paredzētās sīki izstrādātās kvantitatīvās informācijas sniegšana nav piemērota, lai aizsargātu cilvēku veselību.

80. Pēc prasītāju domām, atšķirībā no direktīvas preambulas piektajā apsvērumā paredzētā šāda informācija nespējot sekmīgi veicināt kaitīgu sastāvdaļu izsekojamību. Viņuprāt, izmantoto sastāvdaļu uzskaitījums, nenorādot to piegādātāju vai partiju, no kuras tās ņemtas, lopkopjiem nesniegtu informāciju par to izcelsmi un tādējādi viņiem nepalīdzētu atklāt kaitīgās sastāvdaļas nopirktās dzīvnieku barības sastāvā.

81. Pat ja šāda sīki izstrādāta kvantitatīva informācija palīdzētu nodrošināt izsekojamību, apstrīdētās normas katrā ziņā neesot piemērotas, lai aizsargātu cilvēku veselību, jo tās esot piemērojamas tikai pārdošanai paredzēto dzīvnieku barības maisījumu ražotājiem, bet ne ražotājiem, kas ražo barību pašu patēriņam, tas ir, uzņēmumiem, kas savā

saimniecībā ražo barības maisījumus sev piederošo lopu barošanai. Pēc prasītāju domām, direktīvā paredzētie ar marķēšanu saistītie pienākumi tādējādi neattiecas uz vismaz 65 % no šādu produktu kopējā apjoma.

šanas posmos izsekot un atrast jebkuru pārtiku, barību, produktīvo dzīvnieku vai vielu, ko paredzēts vai ko varētu pievienot pārtikai vai barībai” (3. panta 15. punkts).

82. Uzreiz varu sacīt, ka nupat minētais iebildums ir noraidāms.

83. Kvantitatīvas informācijas sniegšanai klientam vai produkta marķējumā ir jēga tikai tad, ja produkta ražotājs un izmantotājs ir dažādas personas. Ja lopus baro tā pati persona, kas barību ražojusi, šī persona katrā ziņā konkrēti zina, ko un kādā daudzumā izmantojusi barības ražošanā, līdz ar to zinās arī to, kā rīkoties inficēšanās gadījumā. Tādējādi ar marķēšanu saistīto pienākumu attiecināšana arī uz paša patēriņam paredzēto dzīvnieku barības maisījumu ražotājiem būtu pilnīgi nelietderīga un šo pašu apsvērumu dēļ arī nesamērīga ar direktīvā izvirzīto cilvēku veselības aizsardzības mērķi (jo nav absolūti nepieciešama).

84. Attiecībā uz izsekojamību vispirms jāatgādina, ka Regulā Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības (1. panta 2. punkts), sniegta definīcija, saskaņā ar kuru “izsekojamība” ir “spēja visos ražošanas, pārstrādes un izplatī-

85. Atbilstoši minētajai regulai produktu izsekojamības mērķis ir “sniegt informāciju patērētājiem vai amatpersonām, kas veic kontroli,” un ļaut “mērķtiecīgi un precīzi izņemt produktus no tirgus”, lai tādējādi gadījumos, kad nav apdraudēts pārtikas nekaitīgums, izvairītos no “vēl plašākiem un nepamatotiem traucējumiem” (divdesmit astotais apsvērumš).

86. Ņemot to vērā, es tāpat kā Komisija uzskatu, ka dzīvnieku barībā izmantoto sastāvdaļu izsekojamību galvenokārt nodrošina sastāvdaļu partijas identifikācijas numura norāde, kam saskaņā ar Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu papildus apstrīdētajai kvantitatīvajai informācijai tagad jābūt norādītai marķējumā. Tieši pateicoties minētajam numuram, inficēšanās gadījumā iespējams identificēt katru dzīvnieku barības iepakojumu, kurā atrodama kaitīgā sastāvdaļa, un inficēto barību atdot tās ražotājam.

87. Tomēr, kā norādījusi Komisija, Nīderlandes un Dānijas valdības, kvantitatīva informācija var arī "*palīdzēt* nodrošināt izsekojamību" (piektais apsvērums)²⁶, tai pat laikā *paātrinot* inficēto sastāvdaļu identifikāciju un ļaujot *precīzāk* iznīcināt dzīvnieku barību, kas ietver šādas sastāvdaļas.

88. Kā pamatoti norādījusi Nīderlandes valdība, tiklīdz kādā dzīvniekā vai šāda dzīvnieka izcelsmes pārtikas produktā konstatēta kaitīga viela, kvantitatīva informācija ļauj lopotim un attiecīgajām iestādēm ātri un ar atbilstošu aptuvenību noteikt to dzīvnieku barības sastāvdaļu, kura ietver kaitīgo vielu, un tādejādi paātrināt minētās vielas izsekošanu ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmos.

89. Ja dzīvniekā konstatētais vielas līmenis ir paaugstināts, var saprātīgi pieņemt, ka šo vielu ietver tā sastāvdaļa vai viena no tām sastāvdaļām, kas veido dzīvnieku barības maisījuma satura lielāko daļu. Ja gluži pretēji vielas līmenis ir mazs, var pamatoti uzskatīt, ka šī viela ir sastāvdaļā, kuras daļa dzīvnieku

barības maisījuma saturā ir mazāka. To var secināt, pat negaidot laboratorisko analīžu rezultātus, vienkārši pamatojoties uz marķējumā sniegto vai ražotājam pieprasīto informāciju.

90. Dānijas valdība tiesas sēdē izklāstīja praktisku piemēru, kas ļoti labi ilustrē šāda veida informācijas noderīgumu.

91. Kā norāda Dānijas valdība, 2004. gada augustā veikto parasto pārbaūžu laikā tika konstatēts, ka kāda Dānijas lauksaimnieka ražotajā pienā bija pārāk augsts aflatoksīna — noteiktas graudaugu sēnītes radītas kancerogēnas vielas — līmenis. Dzīvnieku barības marķējumā, ar ko tika baroti attiecīgā lauksaimnieka liellopi, bija norādīts, ka tā ietvēra procentuāli lielu daļu Itālijas 2003. gada ražas bioloģisko kukurūzu. Vienkārši pamatojoties uz marķējumā sniegto informāciju, Dānijas iestādes spēja secināt, ka inficētā viela, visticamāk, bija Itālijas kukurūzā. Pamatojoties uz šādu sākotnēju kvantitatīvu informāciju, minētās iestādes varēja veikt nepieciešamos kontroles pasākumus visām tā paša ražotāja dzīvnieku barības partijām, kuras ietvēra tikpat lielu daļu minēto graudaugu. Turpretim, ja iestāžu rīcībā nebūtu bijusi minētā kvantitatīvā informācija, lām

būtu jāgaida laboratorisko analīžu rezultāti un līdz ar to jāatliek nepieciešamo sanitāro pasākumu veikšana vai, ticamāk, jāveic vispārēji piesardzības pasākumi.

92. Kā norādījuši vairāki lietas dalībnieki, kvantitatīva informācija faktiski *palīdz* īstēnot arī citu tipisku izsekojamības mērķi, tas ir, inficēšanās gadījumā izvairīties no plašākiem nepamatotiem traucējumiem, nekā nepieciešams cilvēku veselības aizsardzībai.

93. Ja ražotājs atklāj, ka tā izmantotā sastāvdaļa ir inficēta ar kaitīgu vielu, viņš, izmantojot partijas identifikācijas numuru, var brīdināt tos lopkopjus, kuri iegādājušies dzīvnieku barību, kas ietver minēto vielu. Šajā stadijā, pateicoties kvantitatīvai informācijai, paši lopkopji un attiecīgās iestādes var noskaidrot, cik daudzi dzīvnieki ir patērējuši minēto vielu un tādējādi pielāgot veicamos pasākumus, lai, cik vien iespējams, samazinātu nelietderīgu lopu izkaušanu un dzīvnieku barības izņemšanu no tirgus.

94. Šajos apstākļos, manuprāt, var secināt, ka izsekojamības *veicināšana*, lai arī neliela, tomēr pastāv un ir sekmīga.

95. Tādējādi uzskatu, ka, pieņemot, ka sīki izstrādāta kvantitatīva informācija ir piemērota cilvēku veselības aizsardzībai, un līdz ar to pamatojot Direktīvu 2002/2, precīzāk, tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 4. punktu, ar EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunktu, Kopienas likumdevējs nav acīmredzami nepareizi izmantojis rīcības brīvību, kas tam piešķirta kopējās lauksaimniecības politikas un cilvēku veselības aizsardzības jomā.

96. Prasītāji pamata prāvās tomēr iebilst, ka atšķirībā no precīzās informācijas, kas jāsniedz klientiem atbilstoši 1. panta 1. punkta b) apakšpunktam, kvantitatīvā informācija, kas atbilstoši 1. panta 4. punktam jānorāda marķējumā, nebūt nav sīki izstrādāta, jo pieļauj $\pm 15\%$ novirzi. Tādējādi, pēc prasītāju domām, vismaz ar otro minēto informācijas veidu neesot iespējams īstenot izvērzīto mērķi.

97. Šajā sakarā Dānijas valdība tiesas sēdē apgalvoja, ka atbilstoši tās pieredzei, neskatoties uz pieļaujamo novirzi, ar marķējumā norādīto informāciju pietiek, lai ātri un atbilstoši iepriekš aprakstītajai kārtībai noteiktu, kuras dzīvnieku barības sastāvdaļas ir inficētas.

98. Man liekas, ka šim viedoklim var piekrist, īpaši, ja uzskata, ka vērtējums, kas jāveic lopkopjiem un iestādēm, ir aptuvens un tam nav nepieciešamas līdz gramam precīzas norādes. No debatēm tiesas sēdē izriet, ka, veicot šādu vērtējumu, pietiek zināt, vai dzīvnieku barība attiecīgo sastāvdaļu ietver procentuāli lielā vai mazā apmērā, lai tādējādi varētu ātri noteikt, vai konstatēta liela vai maza apjoma inficēšanās notikusi ar attiecīgo sastāvdaļu.

99. Tomēr, ja tas tā ir, proti, ja, kā noskaidrots, ar šādu aptuvenu kvantitatīvu informāciju pietiek, lai ierobežotā apmērā sekmeņu izsekojamību, kā iecerēts direktīvā, jāizvērtē, vai vēlāka precīzas informācijas sniegšana klientiem patiešām ir nepieciešama minētā mērķa sasniegšanai vai gluži pretēji šāds pienākums pārsniedz to, kas ir patiešām nepieciešams, lai sasniegtu minēto mērķi.

100. Šāds vērtējums saistīts ar apstrīdēto normu nepieciešamību, tāpēc tagad jāpievēršas apstrīdēto normu analīzei šādā aspektā.

b) Kvantitatīvas informācijas nepieciešamība

101. Prasītāji pamata prāvās, ko šajā sakarā atbalsta Spānijas valdība un Apvienotās Karalistes valdība, vispirms uzsver, ka pienākums sniegt lopkopjiem sīki izstrādātu kvantitatīvu informāciju par dzīvnieku barības sastāvu prasītājiem nodara smagus zaudējumus. Minētais pienākums prasītājiem liek saviem klientiem atklāt dzīvnieku barības sastāva formulas, ko viņi izstrādājuši, ieguldot ievērojamus līdzekļus zinātniskā izpētē, un tādēļ līdz šim paturējuši slepenībā. Prasītāji uzskata, ka, tieši pateicoties minētajai zinātniskajai izpētei, kas kļūtu bezjēdzīga, piemērojot apstrīdētās normas, viņi spēj izstrādāt arvien labāku dzīvnieku barību un periodiski mainīt tās sastāvu atkarībā no tirgū pieejamajām sastāvdaļām un lopkopju īpašām prasībām.

102. Izmantojot argumentus, ko minējušas arī iesniedzējtiesas, prasītāji apgalvo, ka attiecīgie pasākumi pārsniedz to, kas nepieciešams cilvēku veselības aizsardzībai, jo:

i) tos piemēro arī augu izcelsmes dzīvnieku barības maisījumiem, kas, kā norādījusi Itālijas tiesa, neapdraud cilvēku veselību;

ii) lai istenotu mērķi novērst tādu pārtikas krīžu atkārtošanos kā GSE un dioksīna krīzes, pietiktu ar normām, kurās būtu aizliegts dzīvnieku barībā izmantot inficētas vielas vai katrā ziņā tādas vielas, kas atzītas par nederīgām dzīvnieku barībai, kā, piemēram, dzīvnieku miltus (iespējami GSE nesēji) vai produktus ar paaugstinātu dioksīna līmeni²⁷;

iii) vispārīgi runājot, cilvēku veselības aizsardzības mērķi varētu sasniegt, veicot arī mazāk ierobežojošus pasākumus, piemēram, paredzot vienkāršu sastāvdaļu uzskaitīšanu dilstošā secībā pēc to masas daļas kopējā masā, kvantitatīvas informācijas konfidencialu izpaušanu tikai atbilstošajām kontroles iestādēm vai minētās informācijas paziņoša-

27 — Šajā sakarā *Nevedi* atsaucas uz Padomes 2000. gada 4. decembra Lēmumu 2000/766/EK par noteiktiem aizsardzības pasākumiem pret transmisīvām govju spongiozajām encefalopātijām un dzīvnieku izcelsmes proteīnu izmantošanu dzīvnieku barībā (OV L 306, 32. lpp.), Komisijas 2003. gada 10. jūlija Regulu (EK) Nr. 1234/2003, ar ko groza I, IV un XI pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 999/2001 un Regulai (EK) Nr. 1326/2001 attiecībā uz transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām un dzīvnieku barošanu (OV L 173, 6. lpp.), Padomes 2001. gada 27. novembra Direktīvu 2001/102/EK, ar ko groza Direktīvu 1999/29/EK par nevēlamām vielām un produktiem dzīvnieku uzturā (OV L 6, 45. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. maija Direktīvu 2002/32/EK par nevēlamām vielām dzīvnieku barībā (OV L 140, 10. lpp.) un Komisijas 2003. gada 17. jūnija Direktīvu 2003/57/EK, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/32/EK par nevēlamām vielām dzīvnieku barībā (OV L 151, 38. lpp.).

nu arī klientiem tikai kategoriju formā, tas ir, minimālā un maksimālā apjoma ietvaros²⁸.

103. Izvērtējot izklāstītos argumentus, var veikt šādus secinājumus.

104. i) Attiecībā uz apgalvojumu par augu izcelsmes dzīvnieku barības nekaitīgumu es piekrišu Padomei, kuras skatījumā minētais apgalvojums faktiski nav pareizs. Liels skaits dzīvnieku barībai nepiemērotu vielu²⁹, kas atrodamas vai veidojas augu izcelsmes dzīvnieku barībā, faktiski ir augu izcelsmes.

105. Citi lietas dalībnieki nav apstrīdējuši šajā sakarā izteikto Padomes norādi, ka viens no vislabāk zināmajiem dzīvnieku barības riska faktoriem ir aflatoksīni, ļoti kancerogēni toksīni, kas veidojas atsevišķās sēnītēs uz augiem, proti, graudaugiem un riekstiem.

28 — Likumdošanas procesa laikā Padome bija ierosinājusi šāda veida sistēmu, saskaņā ar ko par marķēšanu atbildīgajai personai jādeklarē dzīvnieku barības maisījumā ietilpstošās sastāvdaļas, tās uzskaitot piecās kategorijās dilstošā kārtībā pēc to svara procentiem (pirmā kategorija: > 30 %, otrā kategorija: > 15–30 %, trešā kategorija: > 5–15%, ceturtnā kategorija: 2–5 %, piektā kategorija: < 2 %). Skat. Padomes 2000. gada 19. decembra kopējo nostāju (02.02.2001., OV C 36, 35. lpp.).

29 — Šajā sakarā skat. Komisijas 2003. gada 31. oktobra Direktīvu 2003/100/EK, ar ko groza I pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2002/32/EK par nevēlamajām vielām dzīvnieku barībā (OV L 285, 33. lpp.).

Tieši minētie toksīni 2004. gada vasarā Dānijā izraisīja saindēšanos ar bioloģisko kukurūzu (skat. šo secinājumu 91. punktu).

108. iii) Visbeidzot, runājot par iespējamiem mazāk ierobežojošiem pasākumiem, ko nupat pieminēju (skat. šo secinājumu 102. punktu), vispirms jānorāda, ka likumdevējam šādi pasākumi jāparedz tikai tad, ja pastāv iespēja izvēlēties starp "vairākiem" vienlīdz "piemērotiem pasākumiem"³⁰.

106. Ņemot vērā šādus apsvērumus, nevar apgalvot, ka augu izcelsmes dzīvnieku barība pavisam noteikti ir droša un ka tādēļ Direktīvā 2002/2 paredzēto marķēšanas pienākumu attiecināšana uz šādu barību nebūtu samērīga.

109. Vienkārša sastāvdaļu uzskaitīšana dilstošā secībā pēc to masas daļas kopējā masā nav šāds pasākums. Šāds uzskaitījums, kas iepriekš bija paredzēts Direktīvā 90/44 un ko pats likumdevējs uzskatīja par nepiemērotu (skat. Direktīvas 2002/2 preambulas ceturto apsvērumu; skat. arī šo secinājumu 8.–10. punktu), jo tas neietver nekādu kvantitatīvu informāciju, nespētu tādā mērā sekmēt izsekojamību kā apstrīdētās normas un tāpēc nav tik piemērots cilvēku veselības aizsardzībai kā apstrīdētās normas.

107. ii) Attiecībā uz normām, kurās aizliegts dzīvnieku barības maisījumos izmantot iespējami kaitīgas vielas, es uzskatu, ka tās nevar praktiski novērst to, ka dzīvnieku barībā kaut vai netišām var nonākt nevēlamas vielas. Šādā gadījumā attiecīgajās normās atšķirībā no marķēšanas noteikumiem nebūtu paredzēts, kā jārikojas, lai novērstu pārtikas krīzi. Minētās normas atšķirībā no direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 4. punkta nekādi nesekmētu kaitīgās vielas izsekojamību. Tātad, arī pastāvot ierobežojumiem atsevišķu vielu izmantošanai dzīvnieku barībā, minētās normas nekļūst liekas, bet gluži otrādi — saglabā savu īpašo lietderību.

110. Manuprāt, arī kvantitatīvas informācijas konfidenciāla izpaušana vienīgi atbilstošajām kontroles iestādēm neļauj sasniegt tik augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni, kādu nodrošina informācijas sniegšana arī lopkopjiem. Inficēšanās gadījumā tieši lopkopji, kuru gādībā ir lopi, spētu visātrāk

30 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Schröder*, 21. punkts. Skat. arī 1996. gada 12. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-254/94, C-255/94 un C-269/94 *Fattoria autonoma tabacchi* Komisija (*Recreil*, I-4235. lpp., 55. punkts).

pārbaudīt un izņemt no tirgus inficētos produktus, viņi arī spēj nekavējoties brīdināt uzraudzības iestādes.

111. Manuprāt, tāpēc informāciju par dzīvnieku barību liegt personām, kas audzē un tirgo dzīvniekus un tādējādi ir galvenās dzīvnieku un patērētāju drošībā ieinteresētās un par to atbildīgās personas, nebūtu loģiski un atbilstoši mērķim nodrošināt augstu veselības aizsardzības līmeni.

112. Visbeidzot, attiecībā uz iespēju informāciju sniegt kategorijās, tas ir, norādot sastāvdaļu procentuālo daļu minimālās un maksimālās robežās, es piekrītu Padomei, ka direktīvas 1. panta 4. punktā paredzēts tieši šāds risinājums, kurš tādējādi nav uzskatāms par nesamērīgu.

113. Atbilstoši minētajai normai dzīvnieku barības ražotājiem marķējumā jānorāda izmantoto sastāvdaļu masas daļa procentos, pieļaujot novirzi $\pm 15\%$ apmērā no norādītā daudzuma. Praktiski tas nozīmē, ka, ja dzīvnieku barības maisījums ietver 80 % kviešu, attiecīgā norāde jāietver kategorijā robežās no 62 % līdz 92 %.

114. Manā skatījumā, ņemot vērā arī iepriekš norādīto praksi nedaudz, bet regulāri mainīt dzīvnieku barības sastāvu, iespēja, ka prasītājiem, kā tie uzskata, no pienākuma atklāt viņu ražojumu sastāva precīzo formulu varētu rasties smagi zaudējumi, ir izslēgta.

115. To pašu nevar teikt par direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto papildu pienākumu, atbilstoši kuram ražotājiem klientiem, kas to lūguši, jāizpauž dzīvnieku barības maisījumu *precīzs* kvantitatīvs sastāvs, tas ir, tieši tā formula, ko valstu tiesas kvalificējušas kā "būtisku" minēto uzņēmumu pastāvēšanai.

116. Manuprāt, šis otrais pienākums acīmredzami pārsniedz to, kas nepieciešams cilvēku veselības aizsardzībai.

117. Pirmkārt, šis pienākums ir vispārējs. Pamatojoties uz vienkāršu klienta lūgumu, tātad pat nepastāvot nekādam inficēšanās riskam, dzīvnieku barības ražotājiem ir jāizpauž savas slepenās receptes. Turklāt ražotājiem tās jāatklāj saviem klientiem, kuri, ņemot vērā to, ka viņu rīcībā nereti ir augsti

attīstītas lauksaimniecības iekārtas, varētu, izmantojot iegūto informāciju, uzsākt barības ražošanu pašu patēriņam vai pat tirdzniecībai un tā kļūt par ražotāju konkurentiem.

118. Bet tas nav viss. Kā jau uzsvēru iepriekš (skat. šo secinājumu 97.–99. punktu), minētais pienākums nelietderīgi papildina direktīvas 1. panta 4. punktā paredzēto elastīgāko pienākumu, ar kuru vien pietiek, lai atbilstoši likumdevēja iecerei zināmā mērā sekmētu izsekojamību. Kā jau minēju, pieļaujot novirzi $\pm 15\%$ apmērā, šī norma vien ļauj ātri un aptuveni identificēt inficētās sastāvdaļas un precīzāk no tirgus izņemt dzīvnieku barību, kas ietver šīs sastāvdaļas.

119. Šādos apstākļos grūti izprast, kādēļ minētā mērķa sasniegšanai būtu jāparedz vai varētu paredzēt striktāku normu par direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Gluži pretēji, ņemot vērā to, cik minimāli tā spēj uzlabot cilvēku veselības aizsardzību, neērtības, ko tā var radīt dzīvnieku barības ražotājiem, ir pārmērīgas.

120. Tādējādi es uzskatu, ka minētā norma jāuzskata par acīmredzami nesamērīgu.

121. Apkopojot līdz šim izklāstīto argumentāciju par juridisko pamatu un samērīgumu, manuprāt, jāizdara šāds secinājums.

122. Uzskatot, ka sīki izstrādāta kvantitatīva informācija spēj aizsargāt cilvēku veselību, un tādējādi pamatojot Direktīvu 2002/2, precīzāk, tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu un 4. punktu uz EKL 152. panta 4. punkta b) apakšpunktu, Kopienas likumdevējs nav acīmredzami nepareizi izlietojis savu rīcības brīvību kopējās lauksaimniecības politikas un cilvēku veselības jomā. Turklāt, tā kā cilvēku veselības aizsardzības mērķi iespējams sasniegt, piemērojot vienīgi normu, kurā paredzēts pierākums produkta marķējumā uzskaitīt izmantotās sastāvdaļas, ar pieļaujamo novirzi $\pm 15\%$ apmērā precizējot to masas daļu produkta kopējā masā (1. panta 4. punkts), papildu norma, kurā paredzēts pienākums klientiem, kuri to lūguši, paziņot arī šo sastāvdaļu masas precīzu daļu procentos (1. panta 1. punkta b) apakšpunkts), ir acīmredzami nesamērīga un līdz ar to nav spēkā.

3) Par piesardzības principu

123. Ar lietās C-11/04 un C-12/04 uzdotā otrā jautājuma pirmo daļu Itālijas tiesa vēlas

noskaidrot, vai Direktīvā 2002/2, ciktāl tajā paredzēts pienākums *precīzi* norādīt dzīvnieku barības maisījumu sastāvdaļas, nav pārkāpts piesardzības princips.

124. Nupat jau secināju, ka, ciktāl Direktīvā 2002/2 ir paredzēts pienākums sniegt *precīzu* kvantitatīvu informāciju, tā jāatzīst par spēkā neesošu samērīguma principa pārkāpuma dēļ. Manuprāt, tādēļ principā būtu lieki noteikt, vai direktīva minētajā daļā pārkāpj arī piesardzības principu. Tomēr, lai vērtējums būtu visaptverošs, analizēšu arī šo spēkā neesamības iemeslu.

125. Kā norādījusi Itālijas tiesa, piesardzības princips esot pārkāpts tāpēc, ka Kopienas likumdevējs pirms direktīvas pieņemšanas nav veicis pētījumu, kurā būtu zinātniski apliecināta precīzu kvantitatīvu norāžu lietderība pārtikas krīžu novēršanā.

126. Šajā sakarā vispirms jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas judikatūrai, ja "ir šaubas par to, vai pastāv risks cilvēku veselībai, vai par šāda riska apmēru", saskaņā ar piesardzības principu iestādes ir tiesīgas "veikt aizsardzības pasākumus, negaidot, lai tiktu

pilnībā apliecināta minētā riska pastāvēšana un smagums"³¹.

127. Jāpiezīmē arī, ka minētais princips šobrīd ir kodificēts un vislabāk izklāstīts Regulas Nr. 178/2002 7. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru "*īpašos apstākļos*, kad, novērtējot pieejamo informāciju, identificēta iespējama kaitīga ietekme uz veselību, bet tas nav skaidrs no zinātniskā viedokļa līdz citas zinātniskas informācijas par pilnīgāku riska novērtējumu saņemšanai, var tikt pieņemti *riska pārvaldības pagaidu pasākumi*, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu Kopienas izraudzīto augsto veselības aizsardzības līmeni"³².

128. Kā pamatoti norādījusi Padome, ko beigās atzina arī *Martini*, piesardzības princips šajā lietā nav piemērojams.

129. Direktīva 2002/2 nav īpašs riska pārvaldības pagaidu pasākums, atbilstoši kuram aizliegti atsevišķi produkti vai darbības, par kuru kaitīgumu nav zinātniskas pārliecības. Gluži otrādi, tas ir normatīvs, vispārīgi piemērojams tiesību akts, kurā ar mērķi

31 — 1998. gada 5. maija spriedums lietā C-157/96 *National Farmers' Union* Komisija (*Recueil*, I-2211. lpp., 63. punkts).

32 — Mans izcēlums.

paaugstināt cilvēku veselības aizsardzības līmeni (skat. ceturto un piekto apsvērumu) striktāk nekā iepriekš saskaņoti dzīvnieku barības marķēšanu regulējošie noteikumi.

4) Par vienlīdzības principu

130. Uz direktīvu toties attiecas vispārīgāks, Tiesas jau apstiprināts princips, saskaņā ar kuru "Kopienas likumdošanu [...] nevar ierobežot kā īstenojamu tikai tādos apstākļos, kam ir zinātnisks apliecinājums"³³. "Zinātnisku atziņu" attīstība nav "vienīgais iemesls, kādēļ Kopienas likumdevējs var nolemt pielāgot Kopienu tiesību aktus". Izmantojot likumdevējam īpaši kopējās lauksaimniecības politikas un cilvēku veselības jomā piešķirto rīcības brīvību, tam "jāņem vērā arī citi apsvērumi"³⁴, piemēram, pārtikas drošības arvien pieaugošā nozīme politiskajā un sociālajā ziņā, sabiedrības bažas, ko izraisījušas pārtikas krīzes un patērētāju neuzticēšanās atsevišķiem uzņēmumiem un iestādēm, kam tās bija jāuzrauga.

131. Ņemot vērā minēto, uzskatu, ka piesardzības princips šajā lietā nav piemērojams.

132. Lietā C-12/04 uzdotajā ceturtajā jautājumā Itālijas tiesa vēlas noskaidrot, vai, nosakot dzīvnieku barības ražotājiem striktākus marķēšanas pienākumus nekā pārtikas ražotājiem, direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 4. punkts nepārkāpj vienlīdzības principu.

133. *Ferrari Mangimi*, ko atbalsta Spānijas valdība, uzskata, ka Direktīva 2002/2 rada nepamatotu minēto uzņēmumu diskrimināciju, jo tajā uzņēmumiem, kas ražo dzīvnieku barību, paredzēts pienākums sniegt kvantitatīvu informāciju par izmantotajām sastāvdaļām, taču pārtikas preču ražotājiem nav līdzīga pienākuma — to pienākums ir vienīgi marķējumā dilstošā kārtībā atkarībā no masas daļas uzskaitīt visas pārtikas produkta sastāvdaļas, tās nosaucot vai atsevišķos gadījumos norādot to kategorijas, bet tiem nav jāsniedz kvantitatīva informācija (Direktīvas 2000/13/EK 6. panta 5. un 6. punkts³⁵).

33 — 1996. gada 12. novembra spriedums lietā C-84/94 *Apvienotā Karaliste/Padome (Recueil, I-5755. lpp., 39. punkts)*.

34 — Iepriekš minētais spriedums lietā *British American Tobacco (Investments) un Imperial Tobacco*, 80. punkts.

35 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 20. marta Direktīva 2000/13/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz pārtikas produktu marķēšanu, noformēšanu un reklāmu (OV L 109, 29. lpp.).

134. Atbilstoši Tiesas iedibinātajai judikatūrai vispārējais vienlīdzības princips nosaka, ka "līdzīgās situācijās nedrīkst izturēties atšķirīgi un atšķirīgās situācijās — vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota"³⁶. Tādējādi, lai noteiktu, vai atšķirīga attieksme uzskatāma par aizliegtu diskrimināciju, jāpārbauda, vai abas attiecīgās situācijas ir līdzīgas, un apstipriņošas atbildes gadījumā — arī tas, vai atšķirīgā attieksme pret tām ir objektīvi pamatota.

(septītais apsvērums), ir paredzēti pārtikas jomā piemērojamie vispārējie principi un tiesību akti, kas piemērojami gan dzīvnieku barībai, gan pārtikas produktiem.

135. Runājot par pirmo punktu, manuprāt, var piekrist *Ferrari Mangimi* nostājai, ka tiesiskā statusa ziņā rūpnieciski izmantojamu dzīvnieku barība ir līdzīga pārtikas produktiem, jo abi produktu veidi paredzēti tiešam vai netiešam patēriņam cilvēku pārtikā un līdz ar to var apdraudēt cilvēku veselību.

137. Es tomēr neuzskatu, ka *Ferrari Mangimi* var piekrist tajā ziņā, ka attiecīgā atšķirīgā attieksme nav pamatota.

136. Šāda nostāja turklāt man šķiet atbilstoša vairākkārt minētajai Regulai Nr. 178/2002, kurā, ņemot vērā to, ka rūpnieciski izmantotajiem dzīvniekiem, ko baro ar dzīvnieku barību, katrā ziņā tiek izmantoti "pārtikas ražošanai"

138. Kā pareizi norādījis Parlaments un Komisija, kurus šajā sakarā atbalsta Grieķijas valdība, nesenas pārtikas krīzes — GSE un dioksīna krīzes — radās tieši dzīvnieku barības nozarē, kam līdz ar to būtu jāpiemēro stingrāki ierobežojumi un piesardzības pasākumi.

36 — Skat. arī 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-56/94 SCAC (*Recueil*, I-1769. lpp., 27. punkts), 1997. gada 17. aprīļa spriedumu lietā C-15/95 EARL de Kerlast (*Recueil*, I-1961. lpp., 35. punkts), 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-354/95 National Farmers' Union Komisija (*Recueil*, I-4559. lpp., 61. punkts) un 2000. gada 13. aprīļa spriedumu lietā C-292/97 Karlsson Komisija (*Recueil*, I-2737. lpp., 39. punkts).

139. Turklāt atšķirībā no pārtikas produktiem dzīvnieku barība ir pārtikas ķēdes sākumā. Tādēļ kāda uzņēmuma ražoto vai pārdoto pārtikas produktu inficēšana var nodarīt kaitējumu ierobežotam minētā uzņēmuma klientu lokam, bet krīze dzīvnieku barības nozarē var izplatīties eksponenti, aptverot visus dzīvniekus, kas patērē attiecī-

go barību, kā arī visus no minētajiem dzīvniekiem iegūtos produktus un tādējādi potenciāli nodarīt kaitējumu ļoti lielam skaitam gala patērētāju.

C — *Direktīvas piemērojamība, trūkstot dzīvnieku barības maisījumos izmantojamo atļauto sastāvdaļu sarakstam*

140. Tas man liek uzskatīt, ka striktāks dzīvnieku barības tiesiskais regulējums ir objektīvi pamatots un līdz ar to jautājums par diskrimināciju nepastāv.

143. Ar lietā C-12/04 uzdoto trešo jautājumu Itālijas tiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2002/2 piemērošana ir atkarīga no nosacījuma, ka jābūt pieņemtam sarakstam, kurā ar īpašajiem nosaukumiem uzskaitītas tās sastāvdaļas, ko ir atļauts izmantot dzīvnieku barībā, un vai tad, ja tāda saraksta nav, dalībvalstis direktīvu var īstenot, izmantojot minēto vielu uzskaitījumu, kurā norādīti to tirdzniecības kategoriju vispārīgie nosaukumi.

141. Tādējādi es uzskatu, ka direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 4. punkts nepārkāpj vienlīdzības principu.

144. Uzdodot minēto jautājumu, Itālijas tiesa, šķiet, uzskatījusi, ka atbilstoši Direktīvas 2002/2 preambulas otrajam apsvērumam direktīvas piemērošana atkarīga no šāda atļauto sastāvdaļu saraksta pieņemšanas, kura trūkums jaunā tiesiskā regulējuma piemērošanu padarītu neiespējamu objektīvu iemeslu dēļ. *Ferrari Mangimi* un Spānijas valdība piekrit šādai nostājai.

142. Noslēdzot direktīvas spēkā esamības analīzi, iesaku Tiesai nospriest, ka:

— Direktīvas 2002/2 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts nav spēkā;

145. Itālijas tiesa turklāt norāda, ka, transponējot direktīvā paredzēto pienākumu ar īpašajiem nosaukumiem uzskaitīt minētās sastāvdaļas marķējumā, Itālijas iestādes ražotājiem ļāvušas izmantot Likuma Nr. 281/63 VII pielikuma A daļā norādītos nosaukumus un tiem nosaukumiem, kas tajā nav minēti, izmantojot minētā pielikuma

— pārējā daļā, izvērtējot jautājumu, nav konstatēts nekas, kas varētu ietekmēt direktīvas spēkā esamību.

B daļā norādītos nosaukumus, kas atbilst Direktīvā 91/357, kas atcelta ar Direktīvu 2002/2, paredzētajām sastāvdaļu vispārīgajām kategorijām. *Ferrari Mangimi* arī ir norādījis, ka kārtība, kādā direktīva transponēta Itālijas tiesībās, nav pareiza.

146. Šajā sakarā vispirms jāatgādina daži apsvērumi, uz ko norādīts jau šo secinājumu tiesiskajam regulējumam veltītajā daļā (skat. šo secinājumu 8.–16. punktu).

147. Jau minēts, ka rūpnieciski izmantojamu dzīvnieku barības maisījumu marķēšanas noteikumi vispirms saskaņoti ar Direktīvu 90/44, piemērojot “elastīgās deklarēšanas” sistēmu, atbilstoši kurai par marķēšanu atbildīgā persona barībā izmantotās sastāvdaļas varēja norādīt pēc to īpašā nosaukuma vai arī pēc tās kategorijas vispārīgā nosaukuma, kurā šīs sastāvdaļas ietilpa (1. panta 5. punkts).

148. Pēc GSE un dioksīna krīzēm likumdevējs, pieņemot Direktīvu 2002/2, ir noteicis stingrāku tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru ne tikai jāsniedz kvantitatīva informācija, kas izvērtēta iepriekš, bet attiecīgās sastāvdaļas turklāt jānorāda ar to *īpašajiem nosaukumiem* (1. panta 4. punkts, ar ko grozīts Direktīvas 79/373 5.d pants).

149. Tādējādi ar Direktīvu 2002/2 tika atcelta Direktīva 91/357, kurā bija paredzētas to sastāvdaļu *kategorijas*, ko varēja izmantot dzīvnieku barības maisījumu marķējumā (skat. divpadsmito apsvērumu un 2. pantu)³⁷.

150. Turklāt jāatgādina, ka Direktīvas 2002/2 preambulas desmitajā apsvērumā bija paredzēts, ka Komisija, “pamatojoties uz priekšizpēti, līdz 2002. gada 31. decembrim” Eiropas Parlamentam un Padomei “iesniegs ziņojumu, pievienojot atbilstīgu priekšlikumu par atļautā saraksta izveidošanu, ņemot vērā ziņojuma secinājumus”.

151. Atbilstoši minētajām norādēm Komisija 2003. gada 24. aprīlī iesniedza ziņojumu, kurā tā atzina, ka “atļauto sastāvdaļu saraksts”, tas ir, “tādu sastāvdaļu izsmeļošs saraksts, kas, pamatojoties uz vērtējumu, atzītas par nekaitīgām cilvēku un dzīvnieku veselībai, un līdz ar to tās var izmantot dzīvnieku barībā”, nav “būtisks, lai nodrošinātu dzīvnieku barības drošumu”. Pamatojoties uz šādiem apsvērumiem, Komisija nolēma priekšlikumu šajā sakarā neiesniegt.

37 — Komisijas 1991. gada 13. jūnija Direktīva 91/357/EEK, ar ko nosaka barības sastāvdaļu kategorijas, ko var izmantot marķējot barības maisījumus, kuri paredzēti tiem dzīvniekiem, kas nav lolojumdzīvnieki (OV L 193, 34. lpp.).

152. Vispirms jāsaka, ka, manuprāt, direktīvā paredzētā pienākuma uzskaitīt izmantotās sastāvdaļas ar to īpašajiem nosaukumiem transponēšana vai piemērošana nav atkarīga no minētā "atļauto sastāvdaļu saraksta" izveidošanas un no tā, ka dalībvalstis minēto pienākumu nevar īstenot, sastāvdaļas uzskaitot ar vispārīgajiem kategoriju nosaukumiem.

153. Atšķirībā no tā, kā, šķiet, uzskata Itālijas tiesa un kā pamatoti norādījusi Komisija, ne no direktīvas normām, ne vēl jo mazāk no tās preambulas apsvērumiem vai Komisijas ziņojuma neizriet, ka minētās direktīvas piemērojāmība būtu atkarīga no šāda saraksta pieņemšanas.

154. Arī Eiropas Parlaments uzsvēris, ka šādu gramatisku interpretāciju apstiprina arī direktīvā paredzēto pienākumu hronoloģisks vērtējums.

155. Kā jau redzējām, preambulas desmitajā apsvērumā, kam pašam par sevi nav normatīva spēka, Komisija ir aicināta, pamatojoties uz priekšizpēti, līdz 2002. gada 31. decembrim iesniegt ziņojumu par "saraksta" jautājumu, tam pievienojot atbilstošu priekšlikumu. Direktīvas 3. panta 1. punktā kā

direktīvas transponēšanas termiņš paredzēts 2003. gada 6. marts. Visbeidzot, valstu īstenošanas normas bija jāpiemēro, sākot ar 2003. gada 6. novembri.

156. Manuprāt, nebūtu loģiski uzskatīt, ka likumdevējs noteicis, ka direktīva jātransponē līdz 2003. gada 6. martam, un tomēr minētās direktīvas piemērošanu pakļāvis kāda cita akta vēlākai pieņemšanai, kura likumdošanas process, ja tas būtu iespējams, būtu varējis sākties tikai divus mēnešus pirms minētās dienas un, visticamāk, turpināties vēl krietnu laiku pēc tās. Citiem vārdiem sakot, nebūtu loģiski uzskatīt, ka likumdevējs būtu vēlējies attiecībā uz kādu paša pieņemtu tiesību aktu paredzēt nosacījumu, kas praktiski apgrūtinātu tiesību akta transponēšanu un tādējādi gandrīz automātiski to padarītu nepiemērojamu.

157. Nevajag aizmirst arī to, ka, lai arī sīki izstrādāta, Direktīva 2002/2 pati par sevi aprobežojas ar to, ka nosaka pienākumu sasniegt rezultātu, kas dalībvalstīm jāizpilda, izmantojot tādus līdzekļus vai tādā formā, ko tās pašas atzinušas par piemērotu.

158. Direktīvā bija noteikts pienākums ar īpašajiem nosaukumiem uzskaitīt dzīvnieku barībā izmantotās sastāvdaļas. Pēc tam tas, kā tas izdarāms atšķirīgajās valstu tiesību sistēmās, jau ir dalībvalstu ziņā.

159. Protams, šāds uzdevums būtu vieglāks, ja šie īpašie nosaukumi būtu standartizēti Kopienā un dalībvalstis varētu uz tiem atsaukties. Kā atzinusi arī pati Komisija, šāda standartizācija, kuras rezultātā gan nebūtu noteikti jāpieņem pilnīgs izmantojamo vielu saraksts, joprojām ir vēlama, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku klientu aizsardzību. Tādējādi Komisija varētu atkārtoti izvērtēt šādas standartizācijas lietderību savā jaunā ziņojumā par direktīvas īstenošanu, kas jāiesniedz līdz 2006. gada 6. novembrim (skat. 1. panta 6. punktu).

160. Tā kā šāda standartizācija nav veikta, noteikt vispiemērotākos transponēšanas pasākumus ir dalībvalstu ziņā, ņemot vērā Komisijas ierosinājumus, ko tā izteikusi savos rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē (neizsmeļošu valstu sarakstu izstrādāšana vai sastāvdaļu parasto īpašo nosaukumu izmantošana).

161. Katrā ziņā Tiesai nav jānosaka, kurš no minētajiem pasākumiem būtu labāks vai vienkāršāk piemērojams. Tiesa gan bez jebkādam šaubām var atzīt, ka pienākumu sastāvdaļas uzskaitīt ar to īpašajiem nosaukumiem nevar transponēt (kā, šķiet, to darījis Itālijas likumdevējs), atsaucoties uz minēto sastāvdaļu sarakstu, kurā uzskaitīti to tirdz-

niecības kategoriju vispārīgie nosaukumi, tas ir, saskaņā ar sistēmu, kuras iespēju, atceļot Direktīvu 91/357, Kopienas likumdevējs ir tieši noliedzis.

162. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, es uzskatu, ka, lai transponētu un piemērotu Direktīvu 2002/2, īpaši tās 1. panta 4. punktā paredzēto pienākumu uzskaitīt dzīvnieku barības maisījumos izmantotās sastāvdaļas ar to īpašajiem nosaukumiem, nav nepieciešams, lai būtu pieņemts dzīvnieku barībā izmantojamo sastāvdaļu saraksts.

163. Dalībvalstis minēto pienākumu nevar izpildīt, minētās sastāvdaļas uzskaitot ar to tirdzniecības kategoriju vispārīgajiem nosaukumiem.

D — Par valstu pārvaldes iestāžu pilnvarām apturēt tādu valsts tiesību normu piemērošanu, ar ko transponēts Kopienas tiesību akts, kura spēkā esamība ir apstrīdēta

164. Ar otro jautājumu Nīderlandes tiesa vēlas noskaidrot, vai dalībvalsts pārvaldes iestādes, ko noteikti nevar uzskatīt par tiesu

iestādēm EKL 234. panta izpratnē, var apturēt tādu valsts pasākumu piemērošanu, kuri veikti, lai piemērotu Kopienų tiesību normas, kuru spēkā esamība apstrīdēta, ja kāda citas dalībvalsts tiesa jau Tiesai ir lūgusi lemt par minēto tiesību normu spēkā esamību.

167. Pirmkārt, jānorāda, ka galvenais iemesls, kāpēc pienākums pārtraukt neatbilstošu normu piemērošanu attiecas arī uz valstu pārvaldes iestādēm, ir nevis procesuālās ekonomijas apsvērumi, bet tas, ka "pienākumi, kas izriet no [...] [tieši piemērojamām Kopienų tiesību] normām, attiecas uz visām dalībvalstu iestādēm"³⁹, tas ir, gan uz tiesu, gan uz pārvaldes iestādēm.

165. *Nevedi* skatījumā uz minēto jautājumu jāatbild apstiprinoši. *Nevedi* norāda, ka spriedumā lietā *Fratelli Costanzo*³⁸ Tiesa jau esot atzinusi, ka valstu pārvaldes iestādēm tāpat kā tiesu iestādēm jāpārtrauc tādu valsts tiesību normu piemērošana, kas ir pretrunā tieši piemērojamām direktīvām, tā novēršot personām lieku vajadzību vērsties tiesā. *Nevedi* uzskata, ka šāds risinājums ir piemērojams arī šajā lietā — ja ir ievēroti attiecīgie nosacījumi, arī valstu pārvaldes iestādēm jābūt tiesīgām apturēt tādu valsts pasākumu veikšanu, ar ko transponētas Kopienų tiesību normas, kuru spēkā esamība ir apstrīdēta, lai tādējādi novērstu nepieciešamību personām lieki vērsties tiesā, kā arī visas ar to saistītās izmaksas.

168. Neskatoties uz to, es tomēr uzskatu, ka spriedums lietā *Fratelli Costanzo* nepavisam nav noderīgs risinājumam šajā lietā. Minētā lieta bija par to, vai valstu pārvaldes iestādes var pārtraukt tādu valsts tiesību normu piemērošanu, kas neatbilst pavisam noteikti spēkā esošām Kopienų tiesību normām. Taču šajā lietā jautājums ir par to, vai valstu pārvaldes iestādes var apturēt tādu valsts tiesību normu piemērošanu, ar ko transponētas Kopienų tiesību normas, kas, *iespējams, nav spēkā*.

166. Manuprāt, tam tomēr nevar piekrist.

169. Tādējādi ir skaidrs, ka šajā lietā nevar piemērot apsvērumus par nepieciešamību aizsargāt Kopienų tiesību pilnīgu un vienveidīgu piemērošanu, kas bija būtiski spriedumā lietā *Fratelli Costanzo*.

38 — 1989. gada 22. jūnija spriedums lietā 103/88 *Fratelli Costanzo* (*Recueil*, 1989. lpp.)

39 — Turpat, 30. punkts.

170. Lai atbildētu uz Nīderlandes tiesas uzdoto jautājumu, nav jāatsaucas uz spriedumu minētajā lietā, bet gan uz spriedumiem, kurus apskatīšu turpmāk un kuros Tiesa atzinusi, ka šādas aizsardzības pilnvaras, ko ir vēlēšanās attiecināt arī uz valstu pārvaldes iestādēm, ir piešķirtas *tiesu iestādēm*⁴⁰.

173. Pirmā prasība ir pilnībā nodrošināt personu “tiesisko aizsardzību”, kam nepieciešams, lai “personas [varētu], izpildot atsevišķus nosacījumus, panākt lēmumu par [tiesību akta piemērošanas] apturēšanu, sākot ar kuru taktu apturētas [tā Kopienu tiesību akta] sekas”, kura spēkā esamību tās apstrīd⁴².

171. Nīderlandes valdība un Komisija pamatoti norādījušas, ka no minētajiem spriedumiem izriet, pirmkārt, tas, ka, piešķirot šādas pilnvaras valstu tiesām, izpaužas Tiesas Kopienas iestāžu pieņemto aktu tiesiskuma pārbaudes monopola un Kopienu tiesību vienveidīgas piemērošanas principa “mikstināšana”⁴¹. Šādas pilnvaras dalībvalsts tiesām ļauj pagaidu kārtībā uzraudzīt tādu Kopienu tiesību aktu spēkā esamību, kas to izpildes apturēšanas gadījumā šajā dalībvalstī netiktu piemēroti pat ne uz laiku.

174. Otrā ir Kopienu tiesu sistēmas “viendabīguma” prasība, īpaši attiecībā uz “pagaidu aizsardzības sistēmu”, kurai jānodrošina, lai “Kopienu tiesībās [..] personām sniegtā pagaidu aizsardzība” nemainās atkarībā no tā, vai personas Kopienu tiesību aktu apstrīd tieši Tiesā (šādā gadījumā minētā aizsardzība paredzēta EKL 242. pantā) vai valstu tiesās; otrajā gadījumā aizsardzība nevar atšķirties atkarībā no tā, vai tiek “apstrīdēta valsts tiesību normu atbilstība Kopienu tiesībām vai arī atvasināto Kopienu tiesību aktu spēkā esamība”⁴³.

172. Kā uzsvērusi Grieķijas valdība un Komisija, šādu “mikstināšanu” pamato divas fundamentālas prasības.

175. Lai gan minētās prasības var pamatot nepieciešamību apturēt tāda valsts pasākuma izpildi, par ko nolemts, piemērojot Kopienu tiesību aktus, iepriekš minēto pamatprincipu

40 — Skat. īpaši 1991. gada 21. februāra spriedumu apvienotajās lietās C-143/88 un C-92/89 *Zuckerfabrik Süderdithmarschen* un *Zuckerfabrik Soest* (*Recueil*, I-415. lpp.) un 1995. gada 9. novembra spriedumu lietā C-465/93 *Atlanta Fruchthandels-gesellschaft* (*Recueil*, I-3761. lpp.).

41 — Iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Zuckerfabrik Süderdithmarschen* un *Zuckerfabrik Soest*, 17. punkts, un 1987. gada 22. oktobra spriedums lietā 314/85 *Foto-Frost* (*Recueil*, 4199. lpp., 19. punkts).

42 — Iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Zuckerfabrik Süderdithmarschen* un *Zuckerfabrik Soest*, 16. un 17. punkts.

43 — Turpat, 18.–20. punkts.

dēļ valsts tiesas šādu lēmumu var pieņemt tikai tad, ja izpildīti precīzi nosacījumi. It īpaši:

- valsts tiesai jābūt nopietnām šaubām par Kopienų tiesību akta spēkā esamību un gadījumā, ja Tiesai vēl nav uzdots jautājums par apstrīdētā tiesību akta spēkā esamību, valsts tiesai šāds jautājums jāuzdod pašai;
- jautājumam jābūt steidzamam, un prasītājam jādraud smagiem un nelabojamiem zaudējumiem;
- valsts tiesai pienācīgi jāņem vērā Kopienų intereses, vajadzības gadījumā paredzot, ka personai, kas lūdz noteikt pagaidu pasākumus, sava prasība pietiekami jānodrošina, piemēram, ar drošības naudu vai mantas arestu⁴⁴.

176. Es uzskatu, ka gadījumā, kad attiecīgā iestāde ir valsts pārvaldes iestāde, minētajā judikatūrā paredzētās prasības un nosacījumi nav izpildīti.

177. It īpaši nepastāv nepieciešamība nodrošināt Kopienų tiesu sistēmas vienveidību, kā labad dalībvalstu tiesām piešķirtas pilnvaras pagaidu kārtībā apturēt tiesību aktu piemērošanu. Atšķirībā no dalībvalstu tiesām pārvaldes iestādes neizskata lietas, kurās pieņemto lēmumu mērķis ir, ievērojot visas objektivitātes un neatkarības prasības, nodrošināt Kopienų tiesību aktos paredzētu tiesību ievērošanu un, kuras izskatot, būtu iespējams vērsties ar jautājumiem Tiesā. Dalībvalstu pārvaldes iestādes tādējādi neietilpst sistēmā, kas atbilstoši Līgumiem balstās uz divu tiesvedības veidu — tiešo prasību un prejudiciālās tiesvedības — vienlaicīgu pastāvēšanu un kuras vienveidību Tiesa vēlējusies saglabāt, arī uz prejudiciālo tiesvedību attiecinot pilnvaras piemērot tādas pasākumus, kas tiesību aktos paredzēti tikai tiešo prasību gadījumos.

178. Turklāt, kā pareizi norādījušas Nīderlandes un Itālijas valdības un Komisija, nosacījumus, kas izvirzīti tādu valsts tiesību normu piemērošanas apturēšanai, ar ko īstenots Kopienų tiesību akts, grūti savietot ar valsts pārvaldes iestāžu statusu un pilnvarām.

179. Man it īpaši šķiet, ka no nosacījuma, ka prasītājam jābūt radītiem smagiem un nelabojamiem zaudējumiem, izriet prasība, ka vērtējums jāveic neatkarīgai un objektīvai trešai personai, proti, to nevar veikt tā pati iestāde, kas kā šajā lietā pieņēmusi tiesību aktu, kura piemērošana, iespējams, apturama, un kas līdz ar to varētu būt ieinteresēta panākt, lai šis tiesību akts tiktu piemērots.

44 — Turpat, 22.–33. punkts.

180. Turklāt pasākumi, kas jāveic, lai aizsargātu Kopienas intereses, piemēram, mantas arests, ir tiesvedībai raksturīgi lēmumi, kas parasti ir tiesu kompetencē, jo ietekmē personu subjektīvās tiesības. Bez šāda veida pasākumiem nebūtu iespējams pienācīgi aizsargāt minētās intereses un Kopiena būtu pakļauta nepieņemamiem galvenokārt finansiāla rakstura riskiem.

181. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka dalībvalsts pārvaldes iestādēm nav tiesību pagaidu kārtībā apturēt tādu valsts pasākumu veikšanu, ar ko tiek īstenotas Kopienas tiesību normas, kuru spēkā esamība apstrīdēta, pat ja citas dalībvalsts tiesa jau Tiesai ir lūgusi lemt par minēto tiesību normu spēkā esamību.

V — Secinājumi

182. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai spriest šādi.

— Lietās C-453/03, C-11/04 (pirmais, otrais un trešais jautājums) un C-12/04 (pirmais, otrais un ceturtais jautājums), kā arī C-194/04 (pirmais jautājums):

“1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Direktīvas 2002/2/EK, ar ko groza Padomes Direktīvu 79/373/EEK par barības maisījumu apriti un atceļ Komisijas Direktīvu 91/357/EEK, 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts nav spēkā;

2) izskatot jautājumu pārējā daļā, nav atklāts nekas tāds, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2002/2 spēkā esamību.”

— Lietā C-12/04 (trešais jautājums):

“Direktīvā 2002/2, īpaši tās 1. panta 4. punktā paredzētā pienākuma uzskaitīt dzīvnieku barības maisījumā ietilpstošās sastāvdaļas ar to īpašajiem nosaukumiem transponēšana un piemērošana nav atkarīga no dzīvnieku barībā izmantojamo sastāvdaļu saraksta pieņemšanas.

Dalībvalstis minēto pienākumu nevar transponēt, minētās sastāvdaļas uzskaitot ar to tirdzniecības kategoriju vispārīgajiem nosaukumiem.”

— Lietā C-194/04 (otrais jautājums):

“Dalībvalstu pārvaldes iestādēm nav pilnvaru pagaidu kārtībā apturēt tādu valsts pasākumu veikšanu, ar ko tiek īstenotas Kopienas tiesību normas, kuru spēkā esamība apstrīdēta, pat ja citas dalībvalsts tiesa jau Tiesai ir lūgusi lemt par minēto tiesību normu spēkā esamību.”